

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 .
Pe o lună . 2 .

Nrul de Duminecă

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adresa is-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se în-
ghează.
Telefon pentru oraș și
comitat 507.

✿ Augustin Bunea.

Niciodată poate o veste nu ne-a atins în-
tr'un mod mai fulgerător ca știrea pe care
o primim astăzi seara târziu, știrea despre
*moartea canonicului și istoricului nostru Dr.
Augustin Bunea din Blaj*. Nici o știre
prealabilă despre vre-o boală a lui Augustin
Bunea nu ne-a pregătit măcar pentru vestea
aceasta. Am fi fost chiar ispitiți în clipa
dintâi de a nu-i da crezare, dar iscălitura
dlui Iuliu Maniu însuși era o întristătoare
garanție și nu îngăduia o îndoială despre
adevărul acestei teribile știri. Stăm împietriți
ca în fața unui mare și ireparabil dezastru
și ne costă o deosebită opintire a voinții,
spre a ne reculege de supt impresia lui.
Acum după minunatele serbări, după im-
presiile de senină bucurie a unui real pro-
gres, știrea despre moartea lui Augustin
Bunea ne-a venit îndoit de sdrobitoare, ca
o sguduire bruscă după o dulce încântare,
ca o trezire barbară dintr'un vis alintător,
menită anume să ne amintească tot amarul
sortii noastre atât de vitrege, toată viața
noastră de dureri, de chinuri și de suferinți
seculare cari au păscut poporul nostru.

Căci ce poate fi mai dureros pentru un
popor ca al nostru, prigonit, asuprit și chi-
nuit timp de aproape două milenii, decât
pierderea celor mai valoroase forțe pe
cari el le produce din sânul său pen-
tru apărarea sa? Când un popor este
strîmătorat înăbușit și despoiat de toată
ocrotirea formelor și drepturilor sale externe,
el rămâne răzimat pe un singur lucru: pu-
terea marilor personalități pe cari geniul
inconștient al acestui neam le procreiază
pentru apărarea lui. Ele sînt singura lui
armă, singurul instrument ce-i rămâne în
lupta pentru existența sa națională. Marile
personalități, cu inima lor largă, cu mora-
litatea lor altruistă, cu virtuțile lor, dar mai
ales prin superioritatea calităților lor inte-
lectuale, minte ageră și puternică, luminile
inteliginții, prevederii și cumințeniei lor
adânci, sînt singura apărare ce-i rămâne unui
popor despoiat și dezarmat ca al nostru.
Și poate fi durere mai mare și mai grozavă,
decât aceia să vezi cum o crudă soartă
răpește neîncetat, unul după altul, poporu-
lui nostru și pe aceste arme de apărare,
marile personalități călăuzitoare a sortii sale.

Timpul din urmă de un an și ceva a
fost un timp de grozav seceriș al morții
printre cei mai buni ai noștri. Seria morți-
lor a început cu episcopul *Nicolae Popea*,
cel din urmă reprezentant al duhului lui Șa-
guna. A urmat după el pe rând *Coriolan*

Brediceanu, Alexandru Mocioni și cel din
urmă *Aurel Murășianu* la a cărui în-
mormântare a rostit și Augustin Bunea
unul din cele mai minunate cuvântări fune-
brale ale sale.

Cadrul negru a ajuns pentru ziarele no-
astre unul din mijloacele tehnice statorni-
cite prin uz. Pompele funebre ale marilor
noastre înmormântări aproape un prilej de
întâlnire statornică a fruntașilor noștri. Ceva
din aierul apăsător de descurajare umple
tot mai mult atmosfera vieții noastre pu-
bliche, dându-i nu știu ce vagă adiere de
deprimare și dezolațiune și ducând în toate
acțiunile noastre tristețea solemnă a marilor
îngropăciuni.

Trebuie să ne coste într'adevăr o mare
sforțare ca să ne îmbărbătăm mai ales după
pierderea unui om ca a canonicului Au-
gustin Bunea. Căci el nu a fost un sim-
plu »fruntaș«, stăpînind o rază mai
mare sau mai mică într'un ținut oarecare.
Augustin Bunea a fost una din figurile cu
adevărat mari, născute și predestinate să
conducă și să înrăurească în viața ori cărui
popor ar fi trăit. Pămădit dintr'o stofă de-
osebită, absolut superioară, decât ceilalți mu-
ritori de rând, firea îl înzestrăse cu dărni-
cie, dându-i o sumă întreagă de daruri și
talente, chemat par'că anume ca să meargă
în orice chestie și în orice direcție totdea-
una în frunte.

Savant în cel mai deplin înțeles al cu-
vântului, el a moștenit și desăvârșit toată
tradiția înaintașilor săi de erudiți din Blaj, toată
seriozitatea mare și adâncă izvorită din
dragoste de neam și de biserică, a genera-
țiilor lui Micu, Șinai, Maior, Bănuț și Ci-
pariu. Ceva curat și simplu este în firea și
în gândirea lui pe orice tărîm, fie știință, fie
politică, fie oratorie. Concepția largă și în-
drăzneată, gândirea logică și puternică, sim-
țirea mare și adâncă a marilor înaintași îl
caracteriză.

Puterea și simplitatea, simțirea și refle-
x'unea se îmbinau și se contopeau într'un
amestec fericit, într'o armonie superioară
care radia din ființa sa, din discursurile și
din scrisul său și covârșeau prin impresia
ce produceau asupra oricui, exercitând din
clipa întâie o înrîurire absolut stăpînitoare
și suverană. Când vorbeai cu el era blînd și
bun, dar superioritatea personalității sale
te făcea să înțelegi din primele momente
că este un om absolut superior, căruia te
supuneai prin sugestiunea irezistibilă a
personalităților cu adevărat mari și bogate.

Înzestrat cu astfel de puteri sufletești,
Augustin Bunea a fost predestinat să meargă
în frunte și este una din marile nenorociri
ale poporului nostru și ale bisericii unite
că el nu a putut trăi ca să ajungă a-
colo unde-i era locul: în scaunul ar-
chieresc, spre a pune în valoare ne-
prețuita comoară a calităților sale. Dacă
poporul românesc nu a putut însă să a-
jungă fericirea asta de-a-l avea pe Bunea
archiereu, păstorind și cărmuind o parte
cât mai mare a poporului nostru, nu este
mai puțin adevărat că Augustin Bunea a
fost *individualitatea stăpînitoare a bisericii
unite, duhul ei călăuzitor, prin influența su-
periorității sale personale*. Nici unul din
actualii capi ai bisericii unite nu a fost de
talie, de croiul cu adevărat mare al lui Au-
gustin Bunea.

Deși savant, firea lui întreagă, prin ca-
litățile lui, îl menise politice. Căci pe lângă
stăruința muncii, puterea de analiză și de
sinteză științifică, pe lângă bogăția și coor-
donarea sistematică a cunoștințelor, Augu-
stin Bunea avea toate însușirile omului po-
litic: simțirea largă și sinceră, idealismul
fanatic, servit de o gândire totuși reală,
de o adâncă cumințenie, pătrunderea reali-
tăților și situațiilor, de adâncă cunoaștere a
necesităților și oamenilor.

În politică Bunea a fost un naționalist
fanatic. Discursul său de astăvară roșuit la
Alba-Iulia a luminat cărările noastre și ne-a
încurajat ca un fulger venit din cer într'o
noapte de nesiguranță și șovăire. Socotim
vrednic de a cita aici aceste două pasagii
cari arată marea lui putere oratorică:

...Dar pe ruinele aceste, noi vom clădi odată
iarăși templul dărimat, vom ridica templul liber-
tății noastre politice naționale. Noi vom sfărî
cu izbândă războiul mare ce l purtăm pen-
tru ființa noastră națională...

...Vom stinge pe toți păcătoșii cu puterea noastră
de viață. Și vom lupta în rânduri tot mai închie-
gate, prin mii de furtuni ce cearcă să ne risi-
pească. Să cadă chiar cerul asupra noastră, noi
nu ne vom înpăimânta în lupta ce-o purtăm
pentru limbă și credință...

Dar nici odată poate nu s'a formulat în-
tr'o formă mai lapidară și mai clasică toată
ținta luptelor noastre politice ca în acest
pasaj din discursul său dela mormântul lui
Murășianu:

... Între astfel de împrejurări și-a creiat poporul
românesc din Ardeal și țara ungurească acea
politică națională care are 2 puncte cardinale,
răzimate pe identitatea intereselor sale cu ale ca-
sei domnitoare habsburgice; din cari puncte unul
este loialitatea nestrămutată față cu augusta casă

domnitoare, iar altul închegarea poporului român de supt stăpânirea aceleiași case puternice într-o individualitate politică, înzestrată cu toate condițiunile de existență și de dezvoltare și afirmare pe toate terenurile vieții publice și de *legătură sufletească culturală cu românimea de pretutindenea*.

Credința în rolul casei de Habsburg și în necesitatea dinasticismului nostru a fost una din punctele cardinale ale crezului său politic. După o lungă epocă de întrerupere a relațiilor noastre cu curtea împărătească, dela Andrei Șaguna încoace, Augustin Bunea a fost cel dintâi dintre capii noștri bisericești care prin valoarea personalității sale a știut să găsească drumul către curte și a fost chemat să restabilească cu desăvârșire aceste relații. El ar fi fost omul providențial care ar fi știut să făurească nouă și indisolubilă legătura dintre poporul românesc și dinastia Habsburg.

Dar înainte de a împlini această misiune istorică, înainte de a da măsura întreagă a puterilor și a valorii sale, înainte de a avea măcar mulțămirea de a se prezenta Academiei române, care-l alesese membru al ei și aștepta, împreună cu toată lumea românească nerăbdătoare, discursul de recepțiune al savantului blăjean, o soartă geloasă de această »mândrie a poporului românesc«, cum spune d. Maniu cu drept cuvânt, ni-l'a răpit atunci când aveam mai mare nevoie de el.

Din adâncul durerii noastre sincere și nemărgenite aducem omagiile noastre amintirii marelui Augustin Bunea. Fie ca duhul lui să plutească veșnic asupra bisericii sale și a poporului său, și să rodească pământul suferințelor noastre, dându-i fii credincioși și mari ca el!

In veci pomenirea lui!

Notițe biografice.

S'a născut la 4 August 1857 în comuna Vad, comitatul Făgărașului, din părinții Arseniu Bunea, paroh în Vad și Verona Urs, nepoata colonelului David Baron Urs de Margina. Școalele elementare le-a urmat în Vad, și Ohaba dela anii 1864—1870, când a trecut la gimnaziul român din Brașov, de unde, în primăvara anului 1877, s'a dus la gimnaziul din Blaj. Din toamna anului 1877 până în Decembrie 1882 a urmat teologia și fi-

lozofia în colegiul urban de Propaganda fide din Roma, când a fost promovat doctor în teologie. Întors în Blaj a ocupat diferite funcțiuni la consistor și la institutele de învățământ de acolo. Amintim pe cele mai importante. Din Decembrie 1882 până în Sept. 1886 a fost oficial în cancelaria mitropolitană, purtând și protocoalele ședințelor consistoriale. În 16 Sept. 1884 a fost numit asesor la consistoriul arhiepiscopesc din Blaj, iar din 10 Martie 1885 până la 28 Sept. 1886 asesor la tribunalul matrimonial al mitropoliei. Din Sept. 1886 până în Aug. 1888 a ocupat catedra de teologie dogmatică la seminariul arhiepiscopesc și cea de religie la liceul din Blaj, fiind totodată și prefect în internatul Vancean de băieți și prefect de studii în seminariul teologic. În același timp (dela 1886—1889) a fost defensor la tribunalul matrimonial arhiepiscopesc din Blaj. Din 20 August 1888 până în Noembrie 1898 a ocupat posturile însemnate de secretar mitropolitan, protonotar consistorial, director al cancelariei mitropolitane și notar la Directoriul fundațiunii Șuluțu. Încă în 1895 a fost ales canonic teolog în capitolul mitropolitan din Blaj, dar nu a fost introdus până în 13 Noembrie 1898, când fu promovat și la demnitatea de canonic custode. A mai fost administrator al fundațiilor arhiepiscopice, iar în anul acesta a fost numit rector al seminarului teologic din Blaj.

Pe lângă aceste funcțiuni, de multe ori ingrate pentru un om cu însușiri intelectuale superioare, a găsit timp să înzestreze literatura noastră istorică și bisericească cu lucrări de o înaltă valoare. Dintre ele amintim pe cele mai însemnate: Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică. Blaj, 1890. — Chestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite. Blaj, 1893. — Episcopul Ioan Inocențiu Klein. Blaj, 1900. — Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750. Sibiu, 1901. — Vechile episcopii românești, a Vadului, Geoagului, Sivașului și Belgradului. Blaj, 1902. — Episcopul Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovici sau Istoria Românilor ardeleni dela 1751 până la 1764. Blaj, 1902. — Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse. Blaj, 1903. — Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria. Blaj, 1904. — Mitropolitul Sava Brancovici. Blaj, 1906.

A mai colaborat la zărele »Unirea« din Blaj, »Tribuna« din Sibiu, »Gazeta Transilvaniei« din Brașov, apoi la revistele »Transilvania« din Sibiu, »Foaia bisericească și școlastică« din Blaj, și la »Enciclopedia Română«.

Viața dlui Bunea e o viață de muncă rodnică și alegerea d-sale de membru al Academiei Române a fost primită cu bucurie de toți cărturarii dela noi, cari știu aprefia oamenii înzestrați eu o personalitate aleasă. Suntem siguri că dl Bunea

va împodobi cu cinste locul ce i-s'a dat în Academia Română.

Vestea morții.

Telegrama care ne-a adus înfricoșata veste a fost dată în Blaj după amiază la 3.65. În redacție a fost primită la 7.30 seara. Telegrama era de următorul cuprins:

»Tribuna«

Arad.

Canonicul Dr. Augustin Bunea, membru al Academiei Române, mândria neamului românesc, a murit subit în mijlocul muncii sale stăruitoare. Stăm înmărmuriți sub povara loviturii. Durerea e de nedescris. Înormântarea Joi după amiază.

Maniu.

În redacție se afla numai redactorul de serviciu, care a primit-o. Imediat a încunoștințat pe ceilalți membri ai redacției, și într-o 1/2 oră faima, tristă era deja răspândită prin toate restaurantele unde se aflau români, producând adâncă consternație.

Redacția a încercat apoi să afle amănunte prin telefon, Blajul însă n'are încă rețea telefonică.

Cântec de lebedă.

Vibreză încă și acum în noi entuziasmul ce a stârnit la banchetul de Sâmbătă al presei scrisoarea părintelui canonic Augustin Bunea. Cine ar fi crezut, că aceasta să fie cea din urmă a lui scrisoarea, aproape ca un cântec de lebedă. Reproducăm aci, încodată scrisoarea:

Onorabilă Redacțiune,

Mulțămindu-vă din inimă, că m'ați invitat la inaugurarea casei ziarului »Tribuna«, am onoare a vă încunoștința, că cu părere de rău nu pot lua parte la această sărbătoare națională, deoarece sinodul nostru arhiepiscopesc, în care din oficiu trebuie să fiu de față, nu și-a terminat încă lucrurile.

Mă bucur însă foarte mult de prosperarea »Tribunii«, și-i doresc, ca și în noul locaș să fie apărătoarea neînfricată a neamului nostru. Deie Dumnezeu, ca aceasta casă să fie de bun augur pentru dezvoltarea presei naționale atât de prigonite.

Primească Onorabila Redacțiune, expresiunea deosebitei stime, ce-i păst-ez.

Dr. Augustin Bunea,
canonic.

Robul din Maroc.

Pustiul e galben și cerul e alb
Doar norul de fum îi desparte
Un nor ce se-aprinde în fulgere vii
Și-aleargă spre zare, departe..

E luptă acolo... și fulgere cad
În piepturi scaldate în sânge,
Acolo credința cea nouă, prin glonț
Străvechea credință înfrânge.

E luptă acolo... și dinții scrâșnesc
Iar buzele 'ngână blesteme,
Un glas de răscălat ce 'ndeamnă urlând,
Răsună din vreme în vreme.

Spre seară, păgânii de oaste învinși,
Își strâng cea din urmă putere
Și'n goana nebună a cailor, fug
Spre-a zării adâncă tăcere...

Dintr'înșii doar unul căzut-a robii,
O față trudită, de ceară,
Cu fruntea brăzdată și ochiul aprins,
Lucind în lumina de seară.

Soldații îl leagă și-l duc la stăpân
Pe robul ce pradă căzuse,
Voind să păzească, cu brațele lui
Domnia credinței răpuse.

În cort, generalul fumează, — și'n fum
Îl pare că vede Parisul,
Dar când i s'aduce păgânul legat
Se curmă deodată tot visul...

— La dracu și robii! Duceți-l la câmp
Și-l duceți de mâne la muncă!...
Soldați-l ascultă și robul e dus
Să 'mpace seameața poruncă.

Și cade păgânul legat, pe nisip
Și-o pânză de cort îl umbrește, —
În juru-i doar umbre și pânze de cort,
Și 'n cortu-i tăcerea domnește...

Deodată tresare și-aude ca 'n vis
Cum ruga de seară adie
Și, tainic, cum vraja creștinului psalm
Cuprinde întreagă câmpie...

Ascultă cântarea ce urcă în zări
Și 'n suflet ușor i se lasă,
Năluca răscălatei îi pierde din gând
Și gândul îl poartă spre casă...

Depart, departe, supt cerul senin,
Alături de marea senină,
Răsare coliba și'n juru-i răsar
Înălți chiparoși 'n grădină...

Acolo-l așteaptă părinții în prag
Și o soră în drum îl așteaptă, —
În drumul ce taie câmpia 'n mijloc
Și-n fundul din zare se 'ndreaptă..

Se 'nalță păgânul și vede ca'n vis
Cum prinde ușor și se 'nchegă
O pânză roșcată pe-albastrul din fund
Și vede coliba-i întrezgă,

Dar arde coliba.. tot satu-i aprins
Și ard chiparoși 'n grădină
Și un prunc ce se naște soldați-l răpesc
Să-l crească în legea creștină,

Și-un cântec de slavă spre zeul creștin,
Pe locuri sfinte răsună
Și moare păgânul, cu ochiul aprins,
Lucind în lumina de lună...

Victor Eftimiu.

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Cluj-Kolozsvár, Malom uteza 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincie se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se expediază franco. Se asigură manipularea conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

Toastul dela Alba-Iulia.

Tot așa ne este încă în vie memorie celebrul său toast rostit la banchetul din Alba Iulia, la adunarea fondului de teatru de astă-toamnă. Dela Bănuț nimeni nu s'a rostit cu mai mult clasicism, ca Augustin Bunea. Păcat că corespondentul nostru trimis atunci la fața locului n'a putut să prindă decât o »schită palidă și fugitivă» din admirabilul discurs.

Ită-l:

Domnilor și doamnelor! Am venit să dăm tributul nostru artei românești în acest oraș, care trebuie să fie pentru fiecare român un loc sfânt. E mai mult ca falnica cetate de odinioară, Sarmisgetuza, căci aici a fost leagănul neamului românesc de astăzi. Aci s'au plămădit cele dintâi condiții de viață ale strămoșilor noștri; aici a fost centrul vieții românilor, veniți să întemeieze temuta lor stăpânire în acest colț de rai; aici se concentrău toate drumurile Daciei, ca să pornească tot de aici în largul ținuturilor mănoase ale Ardealului; pe aici s'au scurs cele mai frumoase vremuri pentru neamul nostru și s'au descărcat și vijeliile grele ce au căzut asupra noastră.

Vitalitatea poporului românesc a cucerit acest loc din mâinile slavilor și l-a păstrat și față cu alte neamuri. Aici a fost centrul bisericesc al românilor; aici a fost cea mai strălucită biserică românească; aici a fost reședința gloriosului Voevod Mihai-Viteazul; de aici a stăpânit el toată înfrinderea Ardealului; aici cele dintâi școli românești; aici s'au săvârșit marile evenimente al unirii cu Roma, atât de bogat în roade culturale pentru noi. Locul acesta e sfânt pentru noi. Cătrețurați ne oprim azi în acest loc și mintea noastră purcede să desgroape comorile de amintiri ce zac aici. S'au scurs de mult vremurile noastre de mărne. Azi situația noastră în acest loc e zdrobită.

Dar pe ruinele aceste, noi vom clădi odată iarăși templul dărmat, vom ridica templul libertății noastre politice naționale. Noi vom sfârși cu izbândă războiul mare ce l purtăm pentru ființa noastră națională. Nu trebuie să ne tot căinăm, căci sântem un popor de putere și de viață. Dacă am fost veacuri întregi zidul de pază al civilizației din Apus, împotriva cutropitorilor barbari, dacă am putut ridica regatul mândru românesc, e dovadă cea mai vie de putere și trăinicie noastră.

Vom strânge pe toți păcătoșii cu puterea noastră de viață. Și vom lupta în rânduri tot mai închegate, prin mii de furtuni ce ceartă să ne risipească. Să cadă chiar cerul asupra noastră noi nu ne vom înpăimânta în lupta ce-o purtăm pentru limbă și credință. (Aplauze viroase, ovații) Le vom apăra până la cel din urmă ostaș cinstit, cu îndăjre neînfrântă. (Vorbește pe lung și foarte frumos despre limbă și drepturile ei). Închină păharul pentru cele muncesc pentru înaintarea limbii și a culturii noastre, în credința că toți sânt gata a-și vărsa chiar și sângele pentru ea. (Ovații vjelioase).

Precum pavăza neînvinșă a fost pentru aceste părți cununa de Carpați ce împodobește plaiurile noastre, un codru de arme și de putere a fost și poporul românesc în paza acestei țări. (Aplauze viroase). Vom fi noi încă factor în civilizația europeană. N-a nul acesta se va primumi de ticăloși și mișei. Va elimina din organismul său materiile congreuoase și va răsări viguros și dornic de viață. (Aplauze entusiaste îndelung repetate).

Testamentul său politic.

S'ar putea spune că ni-a lăsat testamentul său politic în cuvintele rostite astăprimăvară la înmormântarea lui Aurel Mureșan. Aici preconizase, asemenea marilor săi înaintași Șaguna, Bănuț și Barț, din nou politica tradițională, care în vremea din urmă a tre ut adeseori prin mari ispite. Acum la moartea lui, și cu cât va trece mai mult vremea după moartea lui, cuvintele sale vor câștiga tot mai multă importanță și semnificație. Reproducem aceasta parte a discursului.

...Glasul lui puternic de tunic, nu ne mai poate înfronca cu muștrări adeseori drepte și întemeiate, căci s'a stins... El nu mai poate vorbi nici măcar cu acel judecător din lumea aceasta care l-a che-

mat de pe patul durerilor pe z'ua de alaltăieri, pentru ca să răspundă pentru un articol de Crăciun publicat în »Gazeta» anul trecut, astfel încât a rămas să judece și această faptă acel mare judecător ceresc, care după învățătura sfintei scripturi ține în mână sa soarta tuturor popoarelor, care umilește pe cei trufași și înalță pe cei smeriți și obidiți, care lasă pe cei bogați să sărăcească și să flămânzească, iar pe cei ce-l caută pe el, îi ajută să nu se lipsească de tot binele, care nu judecă după legi scrise de mintea mărginită și orbită uneori de porniri nedrepte a oamenilor, ci după legile nescrise dar întipărite în sufletul fiecărui om, adevă după legile acelea veșnice, cari dau fiecărui popor dreptul de a trăi după firea și individualitatea sa etnică și de a-și înfăptui cu toate puterile sale toate acelea garanții și instituții de stat, cari să-i asigure existența și să-i desăvârșască individualitatea națională.

Înainte de acestui mare și drept judecător se află acum A. Murășianu. Dela El cere dânsul dreptate. Să nu-l turburăm întru apărarea cauzei unui neam.

»Dela cine vom cere deci să ne spună învățăturile folositoare, care se pot scoate din mutarea fericitului în Domnul Aurel Murășianu dela noi?

»Le vom cere dela istorie! Au trecut mai bine de două sute de ani, de când pronia dumnezeiască a adus poporul românesc din Ardeal și Ța a-ungurească supt blânda stăpânire a casei domnitoare de Habsburg. Din gura marilor domnitori din această onestă casă au auzit românii mai întâi cuvintele mângâietoare, că și ei sânt fii adevărați ai patriei. Prin stăruințele acestor domnitori s'a ridicat clerul românesc din starea ticăloasă și nesuferită de mai înainte și a ajuns a fi factor important în viața culturală, socială și politică a poporului românesc.

»Prin mijlocirea și cu ajutorul material al Casei domnitoare s'au deschis tinerilor români marile școli ale Apusului și mai ales ale Romei, de unde au venit cei mai înflăcărați apostoli ai românismului, cari au trezit conștiința națională a tuturor românilor. Din dărnicia generoasă a Casei domnitoare s'au înzețat episcopii românilor cu domenii frumoase, căci au fost cu adevărat izvor de binefacere și mijloc puternic pentru înaintarea culturii neamului întreg românesc, și s'au întemeiat și deschis cele dintâi școli românești în inima Ardealului, în Blaj. Dela Casa domnitoare au pornit cele mai energice încercări de a ușura soarta poporului românesc de jugul greu al iobăgiei.

»Supt ocrotirea Casei domnitoare și cu ajutorul ei s'au înființat cele două Mitropolii ale românilor, s'au făcut mai multe școli secundare și s'au întemeiat cele mai frumoase instituțiuni culturale, ce le avem. Ori de câte ori greutăți și încercări din lăuntru și din afară nu au pus piedeci neînvinse, Casa domnitoare totdeauna a lucrat direct pentru înălțarea poporului românesc la importanța de factor politic.

»Între astfel de împrejurări și-a creiat poporul românesc din Ardeal și țara ungurească acea politică națională care are 2 puncte cardinale, răzemată pe identitatea intereselor sale cu ale casei domnitoare habsburgice; din cari puncte unul este loialitatea nestrămutată față cu augusta casă domnitoare, iar altul închegarea poporului român de supt stăpânirea aceleiași case puternice într'o individualitate politică, înzețată cu toate condițiunile de existență și de dezvoltare și afirmare pe toate terenele vieții publice și de legătură sufletească culturală cu românimea de pretutindenea, fără a se știrbi prin aceasta drepturile firești, ce se cuvin după principiile neschimbăcioase ale dreptății și umanității, în asemenea măsură și celorlalte popoare de supt schiptrul casei domnitoare de Habsburg, și fără a se pierde din vedere acele îndatoiri, cari ca cetățeni loiali le avem față de patrie și cari le-am împlinit totdeauna cu sfîntenie.

»Acesta este așa numita politică tradițională a românilor din Ardeal și țara ungurească.

»Ea este adânc săpată în inimile tuturor românilor adevărați, este înscrisă în memoriile marelui episcop Ioan Inocențiu Clein din prima jumătate a veacului 18-lea, este dezvoltată în »Ruplex libellus» dela sfârșitul aceluiași veac și a fost pecetluită cu jurământ pe câmpul libertății din Blaj în 1848. Pentru acest ideal politic arhieriei mari și-au jertfit mitra, cărja și toată strălucirea tronului lor episcopesc, s'au vărsat șiroaie de sânge în toate războaiele, cari au apărât stră-

lucirea și mărirea Casei domnitoare și nenumărați mucenici naționali nu s'au lăsat să fie înfrânți, decât frânți pe roate, sau spânzurați în furci, sau zăvorâți în temniți. Acest ideal politic a îndemnat pe Gheorghe Barițiu și pe Iacob Murașian să lasă din liniștea păreților seminarului teologic din Blaj și să se așeze în mijlocul românilor harnici din Brașov și aici să se ridice un luminos far și puternic turn de veghe și de apărare prin înființarea »Gazetei Transilvaniei» înainte de asta cu 71 de ani...

Situația politică în Austria. Corespondentul nostru din Viena ne telegrafiază: Parlamentul a început azi discuția asupra trei propuneri de urgență de odată, a lui Duerich, Kalina și Tomaschek, prin care se cere înființarea de școli pentru minoritățile naționale.

În același timp uninea slavă a început să discute, dacă pot să-și retragă celelalte propuneri, lăsând liberă ordinea zilei pentru desbaterea bugetului. Astăzi nu s'a ajuns la nici un rezultat; mâne se va continua discuția în acest senz. Sânt speranțe, că ei vor ceda, și-și vor retrage propunerile.

Deschiderea corpurilor lăgiuitoare germane. Ni-se telegrafiază din Viena: Astăzi s'a deschis la Berlin parlamentul german. Împăratul a citit mesagiul de tron anunțând nouile legi. În continuare a spus, că Germania a păstrat relațiuni amicale cu toate statele. Înțelegerea cu Franța în privința Marocului a împăcat interesele ambelor state.

A amintit de aniversarea de treizeci de ani a triplei alianțe și speră că ea se va menține și pe viitor, pe fericirea popoarelor și susținerea păcii.

Bilanțuri economice nefavorabile.

Ministrul de finanțe a publicat situația încasărilor și plăților statului pe trimestrul al doilea al anului curent. Conform cifrelor cuprinse în aceste tablouri s'au încasat în total dela 1 Ianuarie până la 30 Iunie a. c. 683 $\frac{1}{2}$ milioane coroane, cu 32 milioane mai mult decât în același period al anului trecut. S'au plătit 859 milioane cor., adică cu 175 $\frac{1}{2}$ milioane mai mult decât încasările. În comparație cu anul trecut, s'a plătit mai mult cu 73 $\frac{1}{2}$ milioane coroane și bilanțul încasărilor și plăților se prezintă cu 8 $\frac{1}{2}$ milioane mai nefavorabil decât în anul trecut.

Tot acum biroul central statistic publică, prin o dare de seamă foarte amănunțită, mersul comerțului nostru de export și import pe anul 1908. Și din aceste date se constată un regres simțitor în afacerile noastre comerciale: Importul de peste un miliard și jumătate coroane a scăzut în valoare, în mărfuri mai puțin, dar a scăzut mai ales în mărfuri exportul de un miliard și 584 milioane. Bilanțul comerțului este în câștig activ, el depășește însă în mod constant, și cifrele lui nu pot ascunde presiunea de care el se simte strimtorat. Trei părți din acest trafic al Ungariei, atât la export cât și la import, se desface în relații cu Austria. Noi am importat din Austria mărfuri de un miliard și 209 milioane, și am exportat în Austria de un miliard și 163 milioane. Față cu Austria bilanțul nostru este pasiv cu

toate că prețurile produselor agricole sânt urcate.

Nu intrăm în amănuntele dezvoltării comerțului nostru, interesante altcum și pentru cercuri mai largi, ci reținem pentru astăzi numai rezultatele generale ale dezvoltării noastre economice și constatăm regresul lor evident.

Două interese mari are statul pentru progresul economic al țării. Pe de o parte se propage în launtru, prin o politică dreaptă pentru toți cetățenii producțiunea, și de altă parte să cultive relațiile cu Austria. Interesul intern n'are nevoie de vre-o explicație oarecare, promovarea lui este de sine înțeleasă. Al doilea interes, cultivarea relațiilor cu Austria, rezultă pentru orice om din cifrele exportului nostru. Pe cât timp trei părți ale tuturor afacerilor noastre comerciale nu pot lua altă direcție decât spre Austria, pe cât timp noi cumpărăm pe fiecare an mărfuri de peste un miliard coroane din Austria și vindem Austriei mărfuri, cari consistă mai ales din producțiunea noastră agricolă, în valoare aproape tot atât de mare, trebuie menajat târgul nostru principal. Intreg traficul nostru, afară de piața Austriei se reduce la 771 de milioane, iar cel de pe piața Austriei se urcă la 2 miliarde 372 milioane, export și import. A vroi a închide acest târg al Austriei sau al pune în condiții mai desavantajoase de comerț, înseamnă a nesocoti deadreptul interesele țării.

Cu toate că amândouă aceste mari interese economice ale țării se prezintă ca elementare pentru înțelegerea oricărui om cu mintea întreagă, și mai presus de orice discuție sau controversă, totuși vedem că politica actuală de stat le nesocotește. Peste jumătate din cetățeni sânt considerați de această politică nu numai ca străini, ci ca dușmani ai statului. Interesele economice ale majorității cetățenilor nu numai că nu sânt promovate, ci ele sânt jignite prin măsuri anume luate spre slăbirea producțiilor lor economice. Pentru a spori venitele tezaurului public, guvernul impune majorității aceleași sarcine ca și minorității favorizate de el, fără a mai cerceta dacă majoritatea înrobă are și puterea economică a le putea suporta. Acest sistem de egale sarcini și inegale beneficii poate fără îndoială să împingă pe clasele cu mai mari beneficii cu mult înaintea celorlalte cu mai puține beneficii, poate să țină în echilibru pentru un timp oarecare tezaurul public, dar trebuie să sosească neapărat ceasul, când puterea economică a celor apăsați seacă și ei nu mai pot suporta sarcina prea mare impusă lor.

N'are să resimtă atunci tezaurul public slăbiciunea aceasta și nu se va manifesta ea în deficitele permanente și incurabile ale statului? Nu este o curată absurditate ca statul să profeseze o politică, care tinde anume la slăbirea puterii de producție a majorității cetățenilor? Și pentru ce? Pentru că aceasta majoritate nu aparține poporului, care vrea să stăpânească el singur această țară. Dacă politica de maghiarizare, altcum absurdă și ea, își află oarecare explicații în tendința cuceririi naționale, o politică de sărăcire a părții celei mai mari din cetățenii statului nu poate să isvorească decât din orbirea completă a ocăruiților statului.

Tot cu ochii legați pășește guvernul și față cu al doilea al nostru interes economic

de căpetenie. Principiul independenței economice al țării este just și vrednic de muna tuturor patrioților buni. Dar a pretinde realizarea acestui principiu în orice condiții și cu orice preț, și fără a căuta ce se alege din legăturile noastre seculare și firește cu Austria, este o politică vrednică a fi soață cu politica de sărăcire a majorității populației țării. Nimeni nu este în stare a preciza modul de dezvoltare al traficului nostru cu Austria, când vom avea valuta noastră proprie și când mărfurile noastre vor trebui să treacă barierele de vamă ale Austriei.

Nu tragem în calculii noștri nici cele trei miliarde și mai bine de coroane, cu care datorim astăzi Austriei. Nici nu vrem să ne pierdem în combinații teoretice de valută, de trafic și de producțiune, ci ne mărginim a rămânea pe terenul practic al cifrelor, care ni-le oferă biroul statistic central. În anul 1908 crizele politice, supt a căror stăpânire ne aflăm și astăzi, de-abea și-au luat începutul. Nimeni nu putea prevedea atunci că durata lor va fi atât de lungă și soluția lor atât de grea. Cu toate a este comerțul, exportul și importul, a suferit în mod simțitor, fără ca să se fi luat până acum vr'o măsură pentru independența economică. În anul curent cifrele vor dovedi că regresul merge crescând. Și dacă acest regres nu se manifestă în proporții și mai mari, cauza este că comerțul se bizuie încă în atitudinea guvernului austriac și a împăratului. Comerțul stă încă pe punctul de vedere, că acești doi factori mai au încă destulă putere a împiedeca încercările pentru realizarea fantaziilor ungurești.

Dar dacă comerțul își va pierde această încredere și Kossuth sau Justh, ar ridica toate stavilele independenței economice, ce s'ar alege de schimbul de mărfuri în valoare de 2 miliarde 372 milioane, care ar trebui să se realizeze în condițiuni cu totul nouă, să se miște pe căi neumblate cu bariere vamale răsoinice și cu o valută inegală?

Este și din punct de vedere economic timpul suprem ca să dispară o politică de stat, care frământă încontinuu popoarele, le neîndreptățește, le apasă, și le strică tot rostul lor economic, de dragul unor fantazii infierbântate și nerealizabile.

Scrisori din Paris.

— Vrabile Parisului. — Caritatea gospodinelor. — In jurul negustorului de castane. — Concerte. —

E frig și brumă. Pe străzi aceiași animație ca în zilele însorite. Văzduhul doar păstrează în pânza-i de ceață o gravitate mută și rece.

În Paris, când te uiți drept în fața ta, parcă nimic nu s'a schimbat de astă vară. Aceleași trăsuri și automobile hurue și rănesc pe șosea, aceiași mulțime grăbită pe trotuare. Vitrinele magazinelor scânteiază veșnic în aceeași bogăție, aceleași pariziane le privesc cuprinsul cu același zîmbet încântat, cu aceeași flăcărie de dorință în fundul ochilor lor de sfînx. N'ai vreme să-ți dai seamă că afară e iarnă, privind la trecători; uiți că-i frig și nu vezi pietrele drumului că par mai vinete supt păcla deasă ce pică din nori.

Și de câte ori treci pe stradă ai impresia că toate au rămas neschimbate. Orașeanul, bătătorind trotuarele, e deprins să nu se uite în sus. Umbli ani de zile pe aceleași locuri, ocolește aceleași colțuri de stradă, pășește pe dinaintea acelorasi case fără să le măsoare din ochii. Mai ales la Paris unde clădirile-s așa de înalte... Casa chiar în care locuiești ți-ar părea străină în fotografie. N'o cunoști în întregimea ei; și văzând-o așa

toată, dela temelie până n coperiș, îți pare că pentru prima oară o zărești. Trăim cu ochii în jos, căutând veșnie la pământ; arare-ori ne ridicăm privirea; puțin ne pasă de ceeace se petrece deasupra capului nostru.

Cu toate astea cât de interesant e văzduhul în tăcerea sa. La Paris el e mai tăcut ca ori unde. Nu vezi iarna ciorile fâlfâind supt norii vineți, ca niște carpe negre luate de vânt, nici vara muștile sbârâind și învărtindu-se în aerul albastru și cald. Sântem în iarnă acuma; cerul e mut și închis; în văzduhul nemișcat nu vezi decât stoluri de vrăbii trecând peste acoperișuri.

Dar cât de deosebite s vrăbiile parisiene de surorile lor din alte orașe. Cu cât mai vioaie, mai inteligente sânt aci. S'a spus de multe-ori că unele animale — cum sânt câinii bunăoară — sânt mai deștepte ori mai proaste, mai posace ori mai vioaie, după stăpânii în apropierea cărora trăiesc. Mi-se pare că și vrăbiile aparțin acestei categorii; și în loc să semene stăpânilor, ele se nutresc din substanța sufletească a locuitorilor din orașele unde viețuiesc.

Mai dăună-zi, deschizând fereastra din spre curte — era pe vremea prânzului — m'a izbit un spectacol curios. În fața mea, casa de peste drum, mă privia cu zecile ei de ferești. Dar ca niște pleoape obosite ferestrele erau închise. Pe marginea fiecăreia din ele am văzut ca niște mingi sure, cari săltau neconținut. Vrabii!... Și săltau bieteale pasări, săltau ștregărește cu tot frigul ce cădea de sus, și ciuguleau din fărâmițele de pâine puse acolo, pe marginea ferestrelor, înadins pentru ele.

Faptul m'a surprins. Prin ce întâmplare curioasă toate ferestrele erau presărate cu pâine în același timp? A doua zi însă mă convingei că toți chiriașii au obiceiul să pregătească vrăbiilor pâine la aceleași ore, adică numai decât după masă. A treia zi aflai un lucru mai mult: că întreg Parisul e presărat cu fărâmuțele de pâine în timpul iernei. Nu e gospodină, nu e servitoare, care să nu îngrijiască de bieteale zburătoare credincioase cuibului lor. Și vrăbiile își cunosc fiecare ferestrele lor. Punct la unul după amiază stoluri nenumărate se abat pe marginile ferestrelor dosnice ale Parisului și încep să ciugulească din pâinea depusă acolo în acest scop. Niciodată vrăbiile nu se înșeală; fiecare își cunoaște fereastra, ca niște pensionari cari își cunosc locul în pensiunea de familie, unde ospătează.

Parizianul iubește animalele și nu le uită în nici un caz. Mi-a povestit un vecin că odată, având un mort în casă, servitoarea lui a uitat să arunce pâine pentru vrăbii. Seara când și-a adus aminte de neglijența ei, biata femeie n'a avut liniște. Toată noaptea remușcarea n'a lăsat-o să închidă ochii. Și nu s'a liniștit decât a doua zi când a văzut vrăbiile ciugulind cu lăcomie și cîripind de mulțămire, din dubla porție de pâine presărată pe marginea ferestrei.

Nu numai în case, dar pe străzi, în grădinile publice mai ales, vezi femeii și copii, grupuri — grupuri, aruncând pâine pasărelelor. De aceia vrăbiile Parisului sânt mai puțin sperioase decât acelea din alte orașe. Mai familiare în prezența omului, ele se apropie să le atingi și-ți ciugulesc pâinea din mână sau de pe umeri.

Care parizian nu cunoaște pe împlânzitorul de vrăbii din grădina Tuilleries? Acest bătrân se'nconjoară de vre-o două sute de vrăbii, cari l'urmează pas cu pas, zburând deasupra capului său ca un nor fermecat — și fiecare din aceste pasărele își cunoaște numele și răspunde la chemare...

Dau și eu acuma de mâncare vrăbiilor pe marginea ferestrei dinspre curte: Stau nemișcat lângă căminul încins și le ascult cum ciupesc pe finichea, într'un ropot scurt repede și numeros. Și afară cerul e vînat și seara se lasă de pe la prânz...

...Păcat că vrăbiile nu-s cântărețe; mi-aș avea orchestra la fereastră în fiecare zi.

În schimb ascult în fiecare seară orchestrele improvizate la colțuri de stradă, în jurul negustorului de castane coapte.

Ah! serile Parisului, serile de iarnă, minunatele seri când orașul pare o clădire uriașă și fiecare stradă un salon animat — cine nu le cunoaște nu știe ce e fericirea. O fericire intimă, dulce, când îți pierzi propria personalitate și nu

trăiești decât din viața mulțimii de necunoscuți cu care te contopești câteva clipe. Și în momentele acestea uiți de necazuri, uiți de grijiile aspre ale traiului, te uiți pe tine însuși... Ah! serile de iarnă ale Parisului, într'un colț de stradă, cât de fermecătoare sânt!

Jăratecul scânteie în soba negustorului de castane, scânteele scapără din coș, castanele trosnesc. Un bec de acetilenă luminează sacul cu poamele de rezervă. Colțul e singuratic și pustiu.

Un bărbat cu o scripcă în mână și o femeie cu un pachet de note se opresc deodată în cercul de lumină. În vremea ce omul își încălzește mâinile la foc, soața lui răsfoiește în pachet și scoate două pagini cu note. Le deschide și le ține cu mâna în dreptul ochilor. Bărbatul încearcă strunele, ia arcul și începe încet, ca în surdina. Femeia îl însoțește din gură. Și notele unei romanțe parisiene răsună lin și dulce sub bruma străbătută de rîurile de aur ale becului de gaz.

Ce mîngăietor răsună cântecul pe stradă. Tre-cătorii se opresc din drum să-l asculte. Bărbați bine îmbrăcați și înmănușați, chauffeurii de automobile, lucrători cu șapci în cap, midinette cu profilul gingaș și o cutie de carton în mână formează un semi-cerc în jurul cântăreților. Lumea sosește neîncetat, mărește cercul. Cântăreții au isprăvit romanța. Femeia se adresează mulțimii; multe mâni se întind — cele mai multe ale drăguțelor midinette — ca să ia în primire notele în schimbul unui gologan. Cântăreții reîncep romanța. Cu ochii pe note, mulțimea ascultă cu băgare de seamă și îngână cântecul la rîndul ei. Glasurile sânt mai întâi sfioase, căci nu cunosc încă bine romanța, apoi devin mai sigure. La a treia execuție o cunosce aproape toți.

Vocile devin mai puternice, corul întreg cântă. Și lumea se oprește, se oprește mereu de ocupă întreg trotuarul și cu toți cântă, cântecul nou. Și te minunezi de precizia cu care se cântă și de simțirea adâncă și duioasă pe care o pun midinettele în glasul lor... Peste cinci minute romanța e repetată pe tot lungul străzii, bărbații o șueră, femeile o îngână... și cu toții se pierd în Parisul uriaș, cu același cântec pe buze. Mai fericite însă din toți, sânt grațioasele midinette, delicatele lucrătoare pariziene. Peste puțin se vor urca în singuratică lor mansardă și vor cânta cântecul nou, își vor scurge dorul pe care-l au de viață, de amor, de fericire, sub uruiul surd al mașinilor de cusut.

Ce neuitate-s colțurile de stradă ale Parisului, când amurgul e însuflețit de lumina felinarelor, când mulțimea cântă duios în jurul sobei înroșite a negustorului de castane! *Tristan.*

Politica românilor din Ungaria

Trecut, prezent, viitor. De A. B.

XIII.

Pentru ca nici o îndoială să nu mai încapă, că românii au revenit pe deplin și întru toate la politica lor tradițională, a intervenit, cu toată greutatea ei cunoscută, declarația mai sus amintită a deputatului român Iuliu Maniu, în chestia armatei împărătești, care atât pe români, cât mai ales pe unguri i-a readus cu desăvârșire la realitatea lucrurilor.

De împăcare dar, nu poate fi vorba. Situația dintre cele două popoare nu se va schimba așa ușor, nici prin propunerile de împăcare ale d-lor Justh, Horváth și ceilalți apostoli ungurești ai împăcării, și nici prin acțiunea puțin serioasă și în tot cazul neromâncască a preținșilor întemeietori ai așa numitului partid «moderat» român.

Asfel ca ori ce rău, va avea și aceasta un bine. Va convinge atât pe cei sangvinici, cât și pe cei nemulțumiți, dintr-o parte și din alta, că

rostul așezat de veacuri al relațiilor dintre cele două neamuri, nu se poate schimba cu una cu două, sub impresia întâmplărilor momentului și după îndemnul și calculele câtorva persoane măr-unțele.

Lucrurile vor rămâne dar în starea în care au fost, luptele vor urma înainte cursul lor secular, și soluțiunea definitivă va aduce-o, la timpul său, evoluțiunea firească a societății omenesti rezultată din dreptatea cauzei și din vitalitatea și viednicia fiecăreia din părțile beligerante.

Aceasta este convingerea noastră neștrămutată și sântem încredințați că în curând lumea se va convinge că aceasta este credința tuturor românilor. Și că vom fi ajuns din nou cu toții la această convingere, după un moment de șovăire și desorientare, va fi, credem, un câștig destul de mare, ca să uităm greșelile mărunte și trecătoare, ce ici colo se vor fi comis din slăbiciune sau din nepricepere.

Am putea să încheiem aci expunerile noastre, dacă o împrejurare, la aparență de altă natură, dar în fond în legătură intimă cu politica noastră națională, nu ne ar sili să mai spunem câteva cuvinte.

Am arătat la alt loc, că la baza politicii noastre naționale stă sentimentul unității și solidarității de cultură națională a tuturor românilor. Iar conducerea culturală a neamului românesc întreg având-o astăzi în mod firesc frații noștri din Regatul României, este natural ca atât românii din Ungaria să urmărească cu atenție și cu simpatie cele ce se petrec în Regat, cât și cei din Regat să se intereseze de cele ce se patrec la frații lor de peste munți.

Este natural ca românii ungureni să se bucure de întărirea progresivă a Regatului român, pe terenul politic, cultural și economic, căci întărirea Regatului înseamnă în același timp întărirea neamului. Este tot așa de natural ca românii din Regat să urmărească cu dragoste grelele lupte de apărare națională ale fraților lor de peste munți, și, unde să poate, să-i încurajeze, căci slăbirea românilor din Ungaria ar fi în același timp o slăbire a neamului întreg.

Credem și mărturisim chiar mai mult: românii din Regat sânt până la un punct datori să țină socoteală de frații lor de peste hotare, chiar și în stabilirea raporturilor lor internaționale; precum și acești din urmă sânt, până la un punct, datori să țină seamă de interesele Regatului român în stabilirea atitudinii lor politice.

Din toate acestea rezultă, că este în interesul tuturor românilor, atât în al celor din Regat, cât și al celor din Monarchia habsburgică, ca statul român să fie în raporturi de prietenie și de bună vecinătate cu Monarchia vecină. Căci numai așa românii de peste munți pot beneficia, în mod real și pe de-a întregul, de progresele culturale realizate de frații lor din Regat, și de altă parte, românii din Austro Ungaria sânt mijlocitorii cei mai naturali, ca interesele României să fie ținute în seamă în raporturile cu această Monarchie.

Ceeace însă nu este supți nici un cuvânt admisibil, este ca românii din Austro Ungaria să se amestece în luptele de partid ale celor din regat, sau ca partidele din regat să voiască a influența, după interesele lor speciale și momentane, atitudinea românilor de peste munți. Tot așa de inadmisibil este ca românii de peste munți să vorbească în mod dușmănos despre afacerile din România, să le critice în mod pătimaș politica și stările din lăuntru, și să secundeze astfel pe dușmanii neamului în bătăliile lor intenționate contra României. Se înțelege că tot atât de regretabil ar fi dacă românii din regat s'ar deda și ei la asemenea bătălii sau critici dușmănoase contra românilor de peste munți, cari n'ar putea să profite decât dușmanilor neamului. Constatăm însă cu satisfacție că acest din urmă lucru nu s'a întâmplat pe pământul României decât doar în mod sporadic, în unele organe de publicitate, cari sânt cunoscute de toată lumea, că nu servesc interese românești, ci interese străine, în special interese ovrești.

Cu atât mai mare ne-a fost durerea, văzând că acest lucru regretabil s'a putut întâmpla într'un organ național autorizat de peste munți. Acesta publicase mai astă iarnă un articol în care se spun lucruri, cu privire la România, ca și cari n'a mai spus nici odată un român din Ungaria, și într'un ton, pe care nu eram obișnuiți să-l întâlnim, decât în foile jidano-maghiare sau cel mult în «Adevărul» din București.

Se spunea adică în acel articol, că politica României față de Austro Ungaria este slugarnică; că românii din Ungaria sânt sacrificați de conducătorii oficiali ai României, și că celor dintâi nu le rămâne decât să caute aliați unde-i vor găsi și să-și apere interesele chiar și în contra României!).

Pe ducă.

Criza.

Arad, 30 Noembrie.

Dacă s'ar adevăra știrile ce s'au lansat azi în lumea politică, în legătură cu consiliul de ieri, zilele odiosului guvern coaliționist ar fi numărate. Conform acestor știri, adică desbinarea între membrii cabinetului ar fi luat proporții ce nu se mai pot reduce la condițiile unei armonice colaborări. Și desbinarea s'a iscat în urma refuzului împărațesc în chestiunea concesiunilor militare și plăților în numerar. Primul-ministru Wekerle și contele Andrássy, pentru a preveni starea de ex-lex, sânt gata să renunțe deocamdată la pretențiunile acestea, miniștrii Apponyi și Kossuth sânt însă prea angajați în fața opiniei publice ungurești decât să poată face același lucru. Astfel ei, dată fiind implacabilitatea atitudinii monarhului, ar fi învoiți să-și dea demisia, ceeace va să urmeze deja peste câteva zile.

În vreme ce blăstemul maselor desmoștenite din țară pare a ajunge acest, cel mai urgisit guvern din câte au fost vre-odată, sorțile lui Iusth se sporesc. Popularitatea lui ia întinderi tot mai mari în fața gloatelor ungurești, iar în afară de marginile țării mâni nevăzute urzesc în jurul numelui său, prin ziare, nimbul bărbatului chemat să tămăduiască multele rele de cari e bătuită țara aceasta și să puie pace cu popoarele ei oropsite. Bate la ochi chiar nota de simpatie ce-i acordă presa creștin-socială din Austria, nota aceasta însă pentru noi pare de un accent straniu, căci prea de multe ori ni-s'au înșelat așteptările, decât să mai putem crede, că s'ar găsi între bărbații politici unguri de influență vre-unul, care să ne aducă ramul păcii cinstite.

Pentru astăzi s'au pus în circulație iarăși mai multe combinațiuni cu privire la felul cum se va rezolvi criza. Prea probabil că viața acestor combinațiuni să fie tot atât de efemeră ca a celor de până aci și perspectiva soluțiunii rămâne deocamdată tot atât de dodonică ca mai înainte.

Desbinarea în sânul cabinetului.

Budapesta, 30 Noembrie. (Dela corespondentul nostru). Primesc din izvorul cel mai

1) Vezi nr-ul de Crăciun, 1908, al ziarului «Lupta» din Budapesta.

Bretele, legătoare pentru ciorapi scurți, jaretiere pentru ciorapi

se pot căpăta prin

WEISMAYR FERENCZ, Timișoara, numai în cetate str. Hunyadi.

Garanța pentru calitate bună, prețuri ieftine fixe.

demn de încredere informația că, în consiliul de ieri între minștri s'a declarat o desbinare ireparabilă. Primul ministru Wekerle a făcut propunerea ca guvernul să primească conducerea afacerilor, deocamdată și fără concesiuni din partea coroanei și să ceară o indemnitate de câteva luni. Miniștrii Kossuth și Apponyi n'au consimțit însă și l-au rugat pe Wekerle să facă pașii necesari pentru ca ei să fie concediați numai decât, căci în asemenea condițiuni nu vor să rămâie la cârmă. Wekerle, a luat declarațiunile lor la cunoștință și acuma se așteaptă numai sosirea contelui Andrassy spre a mai ține un consiliu, în care Kossuth și Apponyi să și iscălească actul de demisiune.

Cine va urma?

Budapesta, 30 Noembrie. (Dela corespondentul nostru). Aseară s'a vorbit mult în cluburile politice despre probabila venire la cârmă a lui Justh. Până și în partidul lui Kossuth spiritele sânt încredințate că în timpul din urmă soțiile lui Justh s'au sporit mult. Coroana crede să găsească în partidul lui Justh garanțiile necesare pentru o restabilire a ordinii în stat, și pentru crearea unor stări consolidate. Justh va fi chemat zilele următoare la împăratul. Se proiectează și invitarea lui Ladislau Lucaci, cari ar primi în cabinetul lui Justh portofoliul finanțelor, ba sânt semne că și Kossuth înclină spre Justh. Andrassy și Apponyi, cari zădărnicesc azivară combinațiunea Justh Lukács, acum sânt dați la o parte cu totul.

Consiliul de mâne.

Budapesta, 30 Noembrie. (Dela corespondentul nostru). Azi s'au înapoiat la Budapesta toți miniștrii cari s'au absentat dela consiliul de ieri. Mâne se va ține un nou consiliu. Immediat după consiliu, Wekerle va pleca la Viena.

Cabinet neutral.

Budapesta, 30 Noembrie. (Dela corespondentul nostru). »Magyarország« de mâne scrie despre posibilitatea unui cabinet neutral, cu care regele ar voi să facă o ultimă încercare. Din partea sprijinitorilor băncii comune s'au făcut încercări ca în fruntea unui astfel de cabinet să fi pus Wlassics ori contele Desewffy, aceștia însă au refuzat o asemenea misiune. Acum din aceiaș tabără se lansează numele contelui Khuen Hélyváry. Ori cine ar fi să vie — zice »Magyarország« — partidul independist va rămâne pe băncile opoziției și-și va face datoria.

«N. Fr. Presse» despre mișcarea lui Tisza.

Ziarul «N. Fr. Pr.» apreciază în chipul dela vale misiunea mult comentată a contelui Tisza:

Contele Ștefan Tisza nu vrea să fie ministru-președinte, dar în actuala fază a situației, la dorința împăratului, s'a hotărât să ia asupra și conducerea tratativelor cu partidele din Budapesta și ascultând diferitele păreri să raporteze împăratului și să stea la ordinele lui în vremurile acestea agitate. Din aceasta apare că între împăratul și membrii guvernului s'au ivit grave disensiuni principiare. Necesitatea unui *homo informativus* demonstră, că coroana, în privința punctului hotărât, a refuzat sfatul guvernului și astfel s'a ivit necesitatea unei noi personalități, care să mijlocească tratativele între coroană și partide. Aceasta n'a putut fi însă decât o personalitate, care n'a fost atrasă până acuma în criza actuală și nici în discuțiile provocate de ea. Tisza i-a dat împăratului sfatul să invite și pe Justh, deoarece păreriile unui om de partid care stă în fruntea unei minorități atât de mari, trebuie onorate de către împăratul.

Designarea lui Tisza ca *homo informativus* înseamnă că împăratul nu vrea să acorde concesiuni militare și nu vrea să numească un astfel de guvern, care ridică pretențiuni în privința aceasta. După ce însă guvernul actual nu vrea să renunțe la pretențiunea aceasta, anti-tezele în momentul de față își stau destul de rigid împotriva.

Iu'iu Justh se va înființa din nou la Burg și astfel situația n'a trecut încă peste capitolul, care pune față'n față programul lui Wekerle, întemeiat pe adoptarea plăților în numerar și limba de companie, cu programul lui Justh.

Timpul e foarte înaintat, se apropie sfârșitul lunii Decembrie și, în mod constituțional, nu s'a făcut nici o îngrijire cu privire la buget. Ungaria nu are guvern, n'are parlament în stare să muncească și n'are delegațiune, ci numai *homo informativus*, care singur nu vrea să fie ministru președinte. Criza aceasta e însă foarte abundentă în revirimente neașteptate, și astfel starea, numai la aparență desolantă, a situației nu exclude o întoarcere spre bine.

Sfârșitul sărbătoarei.

Arad, 30 Noembrie.

Continuăm azi publicarea telegramelor și scrisorilor de aderență primite din incidentul serbării inaugurate:

Giula. Devenind afluență durere nu putem lua parte la serbarea de azi. *Mihail Mărcuș.*

Verșeș. Luptătorilor bravi, fie casa »Tribunii« adăpost stabil și locul îndrumărilor spre bine a cauzei noastre sfinte. *Avram Corcea.*

Alba-Iulia. Palatul »Tribunii« să fie națiunii: lumina soarelui, putere înălțătoare. *Turlea.*

Cluj. Fie palatul nou fortăreața vechilor noastre aspirațiuni. *Tinerimea română din Cluj.*

Bărbănta. Implor scutul cerului peste meterezul neamului. Trăiască fruntașii din jurul »Tribunii«, trăiască mănuiitorii condeiului!

Cizmariu, preot.

Cluj. La bucuria serbării participăm cu sufletul. *Familia Barișiu.*

Teleag. Fac liturghie pentru voi, plângeți de bucurie, tăceți și lucrați. Credincios colaborator. *Protopop Muntean.*

La inaugurarea palatului »Tribuna«.

Românismul are o clipă
Vesală de desfătare.
Și privilegiu se îndreaptă,
Spre Arad, în admirare.

Presei noastre, Națiunea
Azi i-a pus pe cap cununa
Ca la o mireasă! — Foala,
Ei de zestre e — »Tribuna«!

Haralamb Călămoș.
(Emil Borcia).

Buteni. Impedat a lua parte în persoană la serbarea biruinței și muncii cinstite, cu sufletul sânt între voi. Măreția serbării de astăzi să fie un memento tutuor, că națiunea românească respectază numai pe aceia cari luptă fără șovăire pentru Idealul național, iar pe voi cari mergeți totdeauna în frunte vă adoră. *Dr. Popa.*

Prea stimată doamnă, Însărcinat de unchiul meu, Dimitrie I. Carp, subdirector al Creditului Funciar, care este bolnav de mai multe zile în pat, cu deosebită plăcere vă scriu aceste câteva rânduri, rugându-vă să nu vă supărați că vă scriu așa târziu, fiind în neputință de-a lua tocul în mână. El îmi spune că regretă starea lui, care l'impiedică să fie în ziua de 27 Noembrie între d-voastră, când se inaugurează palatul »Tribunii«, zi în care ar fi putut să vă arate admirațiunea pe care o simte pentru bărbăția cu care duceți lupta grea pentru neam, zi în care, alături cu d-voastră, ar fi împărțit laolaltă nădejdea în vremuri mai bune și statornicia în credință, că luptele d-voastră nu vor fi în deșert întrebuintate. Pe unchiul meu îl doare sufletul gândindu-se, că este împiedecat să-și revadă prietenii de dincolo, dar se mângâie cu gândul, că d-voastră îl veți considera aproape și nu veți uita că în aceea zi de sărbătoare inima sa românească va bate odată cu aceea a fraților săi de dincolo de Carpați.

Din parte-mi, prea stimată doamnă, — deși n'am clustea să vă fiu personal cunoscut, — vă rog să primiți admirabile mele felicitări pentru progresul făcut de vrednicul jurnal național românesc, supt conducerea d-lor Russu-Șirianu, prietenul meu, și soțul d-voastră Sever Bocu. Domnia-lor poate își mai amintesc de vremile când din Paris, apăram în publicațiunile din apus dreptatea neamului nostru oropsit. Unesc deci

urările mele cu acele ale unchiului meu și strigă împreună: Viață lungă »Tribunii«!

Domnului Sever Bocu afectuoase salutări, iar d-voastră prea stimată doamnă, primiți respectuoasele noastre salutări. *București. — Al. C. Orescu, doctor în drept-avocat.*

Stimate Domnule, Cu bucurie mare aș voi să iau parte la festivitățile inaugurării »Tribunii«, dar nu pot, deoarece am un morbos în familie a cărui stare nu-mi permite depărtarea nici pe o zi macăr. Ași dori cu dragă inimă să particip, precum și la serbarea ce o aranjază »Reuniunea femeilor române« cu această ocaziune, dar tot din acest motiv nu mă pot mișca de acasă. Dea Dumnezeu că atât actul ce-l veți săvârși cu aceia ocaziune, precum și instituțiunile la a căror favor se sevășesc acele serbări să-și ajungă scopul dorit.

Mulțămindu-vă pentru atenția ce mi-ați dovedit am rămas al d-voastră stimator, *Patriciu Covaciu, învățător. Boroșbeș, la 23 Noembrie 1909.*

Îra stimate Domnule Oncu! Vă mulțimesc din inimă pentru invitarea ce-mi faceți pe Sâmbăta viitoare — și dacă nu aș fi bolnav, desigur aș fi venit să admir stăruințele și munca ce ați pus de atâtea ani, pentru a face un adăpost pe seama ziarului, care a avut și are în viitor poate în măsură și mai mare, în urdirea atât de binefăcătoare pentru trebile noastre obștești. Dzeu să vă răsplătească pentru ostenele și jefele aduse pe altarul neamului, — ear eu îmi rezerv de a veni altădată să vă văd întocmirile admirabile ale tipografiei, redacției și administrației — peste tot.

Sânt al d-voastre sincer stimator *N. Ivan, asesor consistorial. Sibiu 28 Nov. n. 1909.*

Mult stimată domnule, Am primit prețuita invitare să particip la inaugurarea solemnă a palatului »Tribunii«. Regret din toată inima, că nu mi este cu putință să iau parte în persoană la aceste festivități naționale, fiindcă sânt acuma foarte ocupat în oficiu, și nici nu aș putea obține un concediu. Cugetele mele să îndreaptă acuma spre această solemnitate, fiind această serbare o piatră fundamentală a cauzei noastre naționale. Dea Atotputernicul să fie această serbare din 27 l. c. într'un ceas bun și într'u mărirea și înaintarea neamului românesc!

Rugându-vă să binevoiți a transmite dlui deputat Nicolae Oncu, mulțămite și salutări din partea mea, vă salut și mulțimesc, rămânând al d-voastre: *Teodor Filipescu. Sarajevo, 23 Noembrie 1909.*

Onorată redacție, Mulțămind pentru invitare, cu regret mă grăbesc a răspunde că din pricina funcțiunilor preoțești ce-mi stau la ordinea zilei, atât în 27 cât și în 28 l. c. nu pot participa la serbări; — cu gândul însă voi fi și eu la d-voastră, poftindu-vă succes mare! Trăiască urzitorii și antiluptătorii cauzei. Al d-voastre: *Filip Leuca preot. Pâncota, 19/23 Noembrie 1909.*

Stimate Domnule, O nespuse durere mă cuprinde, neputând lua parte la inaugurarea solemnă a casei, ridicată pe seama ziarului »Tribuna«, și nici la festivitățile organizate din partea »Reuniunii femeilor române« din Arad.

Cu gândul și sufletul sânt între d-voastră, și rog pe bunul Dumnezeu, ca lupta d-voastră să încoroneze un mare succes și să vă fie încă la mulți ani ca să puteți lupta pentru cauza noastră națională.

Primiți vă rog expresia distinsei mele stime, *Brașov, 23/IX 909. Nicolae Drugoci.*

Stimate Domnule, Regret mult că nu mi este dat să fiu de față la solemnitățile din Arad. Cu sufletul și cugetul însă cu drag voi fi prezent în locul unde se clădește la preamărirea neamului românesc.

Mulțămindu-vă pentru invitare, vă rog primiți expresiunea deosebitei mele considerații. *Szombathely, 25 Noembrie 1909. Ioan Philimon.*

Iubite D-le Bocu, Asprimea timpului, oprindu-mă de a lua parte la inaugurarea palatului »Tribunii«, vă rog să binevoiți a ne ierta atât pe mine cât și pe nevasta mea, care și-ar fi făcut o deosebită mulțămire, a asista la o serbare atât de importantă și de națională ca aceasta.

Cu sufletul însă vom fi printre d-voastră. Primiți, vă rog asigurarea deosebitei noastre stime. *25/1909. V. Manliu.*

Onorată Redacție, Ziua în care veți inaugura palatul »Tribunii«, va fi o zi de înaltă fericire pentru fiecare român, care înțelege, că și noi trebuie să avem, în sfârșit, o presă asigurată și materializată.

Aveți meritul necontestabil să fi schimbat cel dintâi piatră de supt căpătâiul bravilor dvoastră redactori într'un cuib cald.

Trăiască »Tribuna« și averea ei să se înmulțească! — 13 Noembrie v. 1909. *Dr. Alexandru Bogdan.*

Onor. ziarului »Tribuna«. Subsemnații, luând cunoștință de sărbătorirea localului mult apreciatului ziar »Tribuna«, ce se face în acest timp, în Arad, exprimăm prin aceasta, adâncă noastră părere de rău, că nu putem lua parte la inaugurarea acestui local.

Prin aceasta, trimitem cele mai expresive, cele mai cordiale și frățești salutări, întregului personal al serbărilor, ce se desfășură în palatul »Tribunii«, care va servi de acum înainte și, ca o casă românească în care va scânteia geniul neamului românesc.

Dacă personal nu putem fi față la munca și strădania ce de o decenie și mai bine de ani, zi cu zi, dovediți că sânteți vrednici urmași ai daco-romanilor și demni frați ai noștri, — ne mulțămim, să vă urăm cu gândul nostru curat și drept, în toată plinitatea activității d-voastre,

în aceste clipe, trimitem ruga noastră caldă, către Atotputernicul tuturor, să vă aibă în grijă lui spre fala și mărirea neamului românesc.

Să trăiți fraților și cu Dumnezeu înainte! *Caracal, 14 Noembrie 1909. Major Dobriceanu, căpitanii: Th. Dumitrescu, Protopopescu, Iliescu, Gh. N. Negoescu, Ștefănescu, Paulian, Dimitriu. Locotenenți: Motăcianu, Cancicov, Părăianu, Negulescu, Marinescu, Const. Pleșoianu, Nicolescu, Teodoriu și supt locoteninții: Protopopescu, Ioan M. Lungu, V. Nica și alții.*

Iubite Domnule Bocu, Am să regret adânc absența mea de mâine dela inaugurarea palatului »Tribunii«. Vinovat e numai norocul meu din pricina căruia am fost zburcumat toată săptămâna. Voi am ca cel puțin în locul meu să vină înflăcărat un articol de închinare. Nici aceasta nu s'a putut. Articolul îl veți avea în schimb săptămâna viitoare și nădăjduiesc ca ele să se țină lanț de aci, în fiecare săptămână.

»Tribuna« d-tale mi l tot mai dragă pentru că mereu se prefacă în gustul meu, — gust pe care l-am arătat în primul foileton al »Tribunii«.

În timpul din urmă ați scris cu adevărată măiestrie, cu acea făcăr artistică care înalță ziarul d-voastră pe strălucitoare culmi de admirație.

Spața cea mai vitejască nu va putea să săvârșească celace de în stare pana sinceră pusă în serviciul cugetării adevărate.

Sânt incredințat că »Tribuna« d-voastră, va ajunge departe cu oameni de luptă, de muncă și de gândire ca d-ta și colegii d-tale.

De aceea cu prilejul inaugurării palatului d-v., care trebuie să fie de acum înainte biserica vie a culturii naționale în Ardeal, îi strâng mâna prietenește d-tale și colegilor de lucru, și rog pe Dumnezeu să vă țină pururea puternici pentru binele neamului nostru oropsit.

Alături de d-v. ași vrea să fiu socotit de acum înainte ca un tovarăș de muncă. *Sinaia, 13 Noembrie 1909. Cu iubire: Gh. D. Mugur.*

On. Dle Redactor. Din cauza împrejurărilor nu putem participa personal la inaugurarea palatului »Tribunii«. Nu putem însă lipsi dela obșteasca bucurie și sărbătoare națională, și ne apropiem și noi sufletește cu inima plină de bucurie.

Ne bucurăm, că un ziar românesc își zidește palat, și ne bucurăm înădă, că acel ziar este chiar »Tribuna«. — E deobște cunoscută însuflețirea și desinteresarea, cu care »Tribuna« totdeauna s'a luptat pentru drepturile noastre și pentru tot ce e românesc: a fost cea mai aprigă apărătoare a legii, limbii și al naționalismului românesc, cea mai neînfrântă și puternică deșteptătoare a maselor neamului nostru. — E deobște cunoscut, că »Tribuna« a fost împodobită de măiestrele pene a celui mai genial poet al nostru, a lui Coșbuc, și al iubitelui măiestru Slavici; a fost fondată și condusă de vrednicul luptător național I. Russu-Sirianu, iar acum, cu o consecvență de fier și cu tărie de admirat pășește în urma marilor înalțăși, și luptă cu atâta energie și însuflețire.

Ne bucurăm din suflet, că cel mai național și cel mai românesc ziar își zidește palat — și e cea dintâie la noi în privința asta — cu toată mulțimea proceselor de presă, și a nespulselor șicării din partea vrăjmașă!..

În mijlocul furtunilor »Tribuna« stă și azi — neclintită, — veghiând asupra neamului nostru. Din prilejul acesta îmbucurător pentru toți românii de bine, vă mulțămim pentru binevoitoarea atenție, că v'ați adus aminte de noi, — trimițându-ne invitare, — și urăm scumpei »Tribuni« viață trairică, tărie neînfrântă, puterea cuvântului și a convingerii în noul palat, spre binele scumpului, încercatului nostru neam românesc! *Ungvar, 27 Nov. 1909. Teologii români din Ungvar.*

Stimate Domnule Redactor. Regret mult că nu pot lua parte la inaugurarea solemnă a casei, ridicată pe seama ziarului »Tribuna«, și nici la festivitățile ce se vor aranja cu acea ocaziune, din cauza dolului. Primiți vă rog cea mai profundă mulțămire pentru atențiune. O-mare, 1909 24 Nov. Cu stimă: *Văd. Catinca Fășie, n. Roman.*

Onorată Redacție. Din incidentul inaugurării noului palat al »Tribunii« trimit și eu sincere urări de bine, crezând că prin clădirea noului institut se va clădi și sufletele noului de gazetari. *Cluj, 28 Noembrie 1909. Emil Isac.*

Onoratei Redacțiuni a ziarului »Tribuna« în Arad. Împiedecat prin împrejurări neatârătoare de mine a răspunde amabilei d-voastre invitări la inaugurarea solemnă a casei ridicate pe seama ziarului »Tribuna«, urez din toată inima, ca noul lăcaș să fie pentru toate timpurile vatra caldă a virtuților străbune. Cu deosebită stimă, *Nic. Togan, protopop. Sibiu, 28/XI. 1909.*

Mult Stimat domnule Bocu, Am primit poftela pentru a azista la solemnitatea inaugurării casei ridicate pe seama ziarului »Tribuna«; cunoști foarte bine sentimentele mele, și știu cât interes port luptelor desnădăjduite ale fraților noștri de peste munți, a-și fi dorit dar, să viu în mijlocul d-v. pentru sărbătorile cari vor avea loc cu ocazia acelei inaugurări, dar, fiind suferind de răceală, și timpul fiind defavorabil, sânt obligat să stau în casă, supt îngrijirea medicală.

Vă doresc din tot sufletul, la toți frații, sănătate, petrecere bună și, îndeosebi, izbândă desăvârșită în lupta întreprinsă pentru desrobire.

O strângere de mână frățiască. *București, 10 Noembrie 1909. Ath. Șt. Bolintineanu, inginer.*

Prea stimat domn, Am primit invitația ce ați binevoit a mi trimite pentru a lua parte la inaugurarea casei ziarului »Tribuna«; vă mulțămesc din suflet pentru aceasta distinsă onoare și voi fi foarte fericit dacă voi putea veni la Arad.

Țin se particip la această inaugurare pentru că ea este o probă de reușită bine meritată într-o luptă aprigă pentru drepturile inalienabile și imprescriptibile ale unei națiuni din care fac parte și eu.

Citesc cu atenție ziarul »Tribuna« și prin el mă țin în curent cu evenimentele ce se desfășură în Transilvania și Ungaria. Ca vechiu ziarist, colaborator timp de mulți ani ai »Voinței Naționale« și a altor ziare liberale, pot să-mi dau socoteală de greutățile morale și materiale pe cari le-ați întâmpinat și învins, făcând din »Tribuna« un mare organ de publicitate, care dă la lumină toate nedreptățile de cari suferă un neam întreg, pe cum dă la lumină și toate aspirațiunile lui legitime.

Am găsit în »Tribuna« nota demnă a omului convins de dreptatea cauzei sale; în ea vorbesc sufletele bărbătești, oțelite în persecuțiuni ale redactorilor ei; în ea se va găsi într-o zi de triumf, idealul înalt ce ați urmărit.

Vă urez ca aceasta zi de triumf se vie cât mai curând — dar ori cât de depărtată ar fi ea, puteți se vă bucurați de-acum de munca domniilor d-voastre, pentru că ați menținut și continuat opera părinților d-voastră pentru emanciparea și mărirea neamului românesc.

Bine-voiți, vă rog, Prea Stimat domnule doctor, a primi încredințarea înaltelor sentimente ce vă păfrez. — 12/25 Noembrie 1909. *Em. Cutiloglu.*

Serbările noastre.

Impresii.

Marele filosof neamț Schoppenhauer mîncă odată într'un restaurant în societatea unui admirator al său, care băgase de seamă, că ori de cîteori savantul se așeza la masă, scotea un napoleon de aur și-l punea alături de farfurie.

Nu avea însă îndrăzneala să-l întrebe asupra motivului acestui obicei curios.

După cîteva scene repetite n'a mai putut rezista curiozității și cu multă sîială îl întrebă:

— Măestre, ce enigmă ascunde gestul acesta, că ori de cîteori te așezi la masă scoți galbenul și-l pui alături?

Maestrul îl privi cu un fel de indignare, ce i-o cauza răspunsul, ce avea, să-l deie.

— De șase luni, de cînd iau masa aci — grăi dînsul — mi-am propus să dau napoleonul acesta la săraci în momentul, cînd voi auzi pe ofițerii, cari sîd în fața mea vorbind de altceva, decît de cai și de femei. Și încă n'am ajuns să-mi împlinesc dorința.

Judecata aceasta a filosofului german îmi pare cu mult prea subiectivă. Ce-o să intereseze pe ofițeri în timp de pace, dacă nu calul și femeia. O artistă nu poate fi artistă dacă ar mesteca în rîntaș de pildă. Tempea n'ar fi fost nici odată artist dacă s'ar fi făcut doamne-fereste doctor. Un ziarist nu-și poate înțelege meseria, dacă mai întîi e dascăl, ori avocat, director de teatru, ori maestru cizmar.

Prea multilaterală ar trebui să fie îndeletnicirea unei ființe, privită prin mintea unui filozof. Și e stabilit lucru, că fără specializare, nu există muncă superioară.

Printr'o asociație de idei, după atîta înconjur mă gîndeam, fiind vorba de serbările noastre — unde ar fi ajuns presa romînă, dacă un Andrei Murășanu nu ar fi trebuit să fie și profesor, dacă un Gheorghe Barițiu nu ar fi trebuit să fie și director de fabrică, dacă un Șincai, un Gheorgh Lazăr, un Nicolae Aaron și cîți alții nu ar fi trebuit să ia lumea în cap, pentru a-și cîștiga pînea de toate zilele.

Oameni dotați cu atîtea calități ziaristice nu au putut îmbrățișa aceasta carieră, pentru că nu le oferea destulă siguranță în viitor.

În felul acesta ziaristica la noi nu a format pentru cei ce o făceau, o profesiune exclusivă, ci era mai mult un diletantism. Iată de ce n'am putut ajunge niciodată în direcția aceasta la lucrări de valoare și iată de ce nu s'a putut da ființă unui ziar mai mare, care să ia asupra-și sarcina grea a educației unui popor întreg și să dea directiva în toate mișcările noastre sociale, culturale și politice.

Prin aranjarea serbărilor noastre ne-am dat seama de influința bună, ce o s'o aibă ele asupra sufletului cititorilor noștri. Primul pas către un sistem în educația sufletească a poporului nostru și către iubirea lui față de tot ce se scrie romînește, l-am făcut în momentul cînd am lansat apelul nostru de invitare. Răspunsurile călduroase, ce ne-au sosit din toate părțile, sînt ecoul intențiilor bune, ce ne-am propus.

Dacă ne-am fi lăsat seduși de exclamațiile de compătimire ale publicului, atunci cînd ne-am hotărît a lua în mînă condeiul pentru a rămînea credincioși lui, dacă ne-ar fi impresionat disprețul, cu care lumea romînească era obișnuită a ne trata, de sigur, că am fi dat o dovadă regretabilă de lipsă de cultură, de ne-șiriguranță în rolul nostru de educatori ai maselor poporului.

Pentru că presa se poate considera ca o adevărată școală de adulți; cei care o susțin cu forța lor intelectuală sînt dascăli și un dascăl nu se poate menține la catedră, atunci cînd nu dispune de un fond sufletește adevărat. Ziaristii noștri de astăzi au dat dovadă, că posed pe lingă cultura necesară și mîndria ce li-o inspiră superioritatea și nobleța profesiei lor și supt scutul acestor elemente puternice, dau la o parte disprețul inconștient și rămîn sentințele agere ale destinelor neamului românesc.

În șirul cel lung de trăsuri, ce a plecat Vineri seara dela redacția noastră spre gară întru întîmpinarea oaspeților m'am așezat și eu în colțul uneia alături de unul din colegii mei. De vorbit nu prea vorbiam, amîndoi însă eram cnprinși de aceleași senzații.

— Nu știu de ce, — îi spun eu la întoarcere, — la ocazii d'astea îmi bate inima mai tare ca altădată și mișcările acestea cu caracter național mă înalță și mă înduioșează în același timp pînă la lacrimi?

— Așa sînt și eu îmi răspunde colegul meu. Sînt o bucurie neînțeleasă, care îmi vine așa ca o ciudă, de-mi îneacă sufletul și ochii mi-se umezesc de lacrimi.

Ce bine ar fi să simțăm toți în felul nostru mă gîndeam eu! Neamul nostru ar începe numai de-acum înainte să trăiască.

În seara aceea au sosit numai doi dintre oaspeții pe care-i așteptam: Un Slovac cu dorința de a ne cunoaște și părintele Lucaci, pentru a ne îmbrățișa.

Auziam un murmur de mulțămire în publicul, ce alergase în credință, că va azista la primirea unei legiuni întregi.

Mi-a fost imposibil să mă asociez la felul acesta de judecată al celor nemulțămîți. De ce confundă ei cu-

rizitatea cu sentimentul național curat? Îmi ziceam eu. — Nu mă înalță pe mine sufletește tot atât de mult faptul, că un Lucaci singur vine să ne arate dragostea, ce ne-o nutrește? Dar oare părintele Lucaci nu are în urmă-i masele mari ale poporului? Nu întrupează el ideea luptelor noastre, nu reprezintă el cauza sfântă, pentru care încercăm o închegare puternică a tuturor gloatelor răzlețite ale neamului nostru?

Atunci de ce să-i mai poțestești decorul, de ce să nu te însuflești în fața la ceea ce este, fără a cădea victima unei curiozități copilărești, de a vedea mulțime, și a nu simți nimic.

Întimplarea aceasta îmi amintește de un caz ciudat, care denotă pînă la un punct oarecare lipsa de educație națională la poporul nostru.

Era pe vremea expoziției naționale din București, de două ceasuri așteptam pe peronul gării sosirea Făgărășanilor.

Mulțimea fierbea de nerăbdare. Cînd a intrat trenul în gară și s'au coborît țărani noștri cu desăgii în spate, dar desigur pătrunși de mai mult entuziasm și iubire de neam, decît mulți prinți romîni, un sergent dela jandarmii pedestrii, care ținea ordinea exclamă indignat:

»D'apoi pentru ciorecarii ăștia am statăra noi atîta vreme, ca în cutia cu sardale?»

Explozia aceasta atît de bruscă și respingătoare nu m'a putut decît să mă siliască a mă gîndi cu multă îngrijire la slăbirea legăturilor noastre firești cauzată de lipsa unei adevărate educații naționale.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Moartea Arhiducelui Carol Teodor.

München, 30 Noemvre. Fratele împărătesei Elisabeta, arhiducele Dr. Carol Teodor, un erudit cunosător al oftalmologiei a murit astă noapte la München.

În urma morții sale, șeful casei devine fiul său Ludovic Wilhelm.

Știința medicală a pierdut prin moartea lui pe unul dintre cei mai savanți reprezentanți ai ei.

Situația în Grecia.

Atena, 30 Noemvre. Criza ministerială a devenit acută. Legile propuse au iritat colosal poporul. Liga militară a cerut distituirea unor miniștrii. — Cererea aceasta li-se va satisface cu siguranță.

Greutatea este că ministrul de război cere 38 de milioane de franci pentru armata de uscat.

Probabil camera va fi închisă în cursul săptămănei, cînd se va da ordonanța, împotriva ofițerilor răzvrățiți, cari în Decemvre vor veni în fața juraților. Curtea cu juri încredințată cu judecarea lui Typaldos și soții este deja compusă.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 30 Noemvre n. 1909.

— **Conferință.** Preoțimea din tractul protopopesc al Aradului s-a întrunit aici azi în conferință supt conducerea protopresbiterului Vasile Beleş. În conferință, profesorul Vasile Micula a ținut un discurs în chestiuni sociologice, stăruind cu deosebire pentru întemeierea tovărășiilor economice, în sânul poporului. După discursurile urmate s'au făcut declarații, că se va încerca întruparea astorfel de tovărășii.

Pe lângă ordinea de zi conferința a discutat și s'a pronunțat pentru trebuința de a se organiza și asocia întreaga preoțime în scop cultural-pastoral. Un comitet din 6 membri s'a încredințat cu elaborarea planului de organizare.

— **Demisia părintelui Ciobanu.** Mai dăunăzi se lățise vestea, că părintele Dr. Virgil Ciobanu, dela capela română din Viena și-ar fi dat demisia din postul de administrator al acestei parohii. Știrea aceasta dupăcum ne telegrafiază corespondentul nostru din Viena, nu corăspunde adevărului. Părintele Ciobanu a cerut numai un concediu de trei luni, din cauza unei laringite, după care își va relua slujba.

— **Hymen.** Dșoara Ana Toma și Toma Stanca înv. logodiți.

— **Cine e Bogotai Lengyel Kornél?** Mai primim următoarele: La întrebarea că cine e Bogotai Lengyel Kornél, care se află în redacția lui Saluszinczky din Budapesta, subsemnatul care îi cunoșc tot trecutul și-mi iau libertatea a vi-l descrie: Tatăl lui Lengyel a fost avocat în Deva, era un om certăreț și nesuferit în nici o societate, fiul său Kornél a studiat în Blaj, clasele gimnaziale superioare, a fost crescut ungureșt. Cînd l-au adus la Blaj nu știa nici un cuvînt romînește, absolvînd gimnaziul cu multă protecție, a intrat la teologie și a fost numit preot la Gelas lângă Hunedoara. A fost căsătorit cu o unguroaică, zicea că e rudenie de a lui Kossuth; în casă vorbea numai ungurește și avea tabloul lui Kossuth, în urmă știu că în piața din Hunedoara s'a bătut cu preotul romano-catolic. Se vede că în urma purtării scandalose a gătit o cu popia și așa a ajuns în campania lui Saluszinczky, la ziarul infect «Lumina». Uscături de acestea treacă cît de mulți în tabăra străină. G. P.

— **Țarina Rusiei bolnavă.** Starea țarinei Rusiei s'a agravat foarte mult. Adeseori ea nu recunoaște pe nimeni. Are în de-e rînduri accese de plîns.

Sînt temeri, că o catastrofă e neînlatu-rabilă. Întreaga familie o veghiază.

— **Pedepsirea unui spion austriac.** O telegramă ne anunță din Belgrad, că azi s'a judecat aci procesul unui supus austriac Kusely, care a fost acuzat de spionaj în folosul Austriei. — Acuzatul a fost judecat la 15 ani închisoare.

Acesta pare a fi răspunsul dat Austriei la procesul dela Agram.

— **Un obicei (?) condamnat.** Ni-se scrie: De trei zile sună clopotele bisericii gr. or. romîne din Bocșa-montană a jale și se pierde sunetul plîngător departe pe văile Bîrzavei. «Cine a murit oare?» — se întrebau bocșenii, și — fiind Simbătă, zi de tîrg — chiar și sâtenii din jur. Am întrebat în dreapta și-n stînga și mi-s'a spus, că președintele societății c. f. u., un anumit Taussig a murit. Am întrebat și aceea cum de s'a trag clopotele la bisericile noastre gr.-or.? Mi-s'a răspuns, că d. Panajoth, director de bancă a lăsat să se tragă pe socoteala dînsului. D. Panajoth s'a exprimat că, fiind biserica noastră săracă, voiește a-i face prin aceasta un venit. Apoi, dacă d. Panajoth e gr. or. și romîn, nu ne cîștige bisericii noastre venite de acestea, căci ne facem de rîsul lumii. Știm cu toți și o știe și dlui, că Taussig, este evreu. Cum se face dar ca biserica noastră să plîngă pe un evreu? Dacă s'a făcut în cinstea societății, ce bine a făcut numita societate bisericii și neamului nostru romînesc? Poate aceea, că la toate alegerile parlamentare lucrează cu toate mijloacele permise și nepermise, pentru ca să ne înfrîngă? Știm că atît biserica rom. cat. cît și cea gr. cat. stau supt patronajul societății. Preotul catolic primește din partea societății anual 61 de metri lemne, iar cel gr. cat. 24 de metri. De ce nu s'a tras și la aceste două biserici clopotele? Dacă d. Panajoth a fost nu de mult în situație de a dărui bisericii rom. cat. un policandru în preț de 300 cor. de ce n-a dărut și bisericii sale cele 10 cor. pentru tragerea clopotelor, fără ca acestea să se mai tragă? Că Taussig va fi fost om cinstit, nu neg, dar a fost evreu. Noi nu sîntem numai gr.-orientali ci și romîni și cu aceasta cred că am spus totul.

S-a mai întîmplat încă un astfel de caz în comuna Valeapai, unde preotul Em. Stoian a lăsat să se tragă clopotele în urma unei ovreice din comună. Dar în Valeapai toate sînt posibile. Ar fi de dorit însă ca să ne cam ferim de fapte rușinoase, care nu sînt decît un certificat de pauperitate din partea noastră în niște vremuri, cînd ducem lupta de a fi, sau a nu fi ceea ce sîntem. — Măgura la 27 Noemvre 1909. Corespondentul.

— **În jurul crimei din Viena.** »Arbeiterzeitung« din Viena publică în numărul său de astăzi un articol foarte interesant, arătînd, că toate acuzele, aduse împotriva lui Hofrichter pot fi simple coincidențe. Multe puncte trebuiesc lămurite. De pildă spune, că Vineri seara a plecat din Linz. În aceeași zi a cumpărat și capsulele, așa încît nu avea vreme să le fabrică.

Tot acest ziar publică o emoționantă convorbire cu soția locotenentului, care nu a fost distrusă de vestea deținerii soțului ei, dupăcum se vorbea, ci plină de încredere în nevinovăția lui. Dacă ar fi fost vinovat să putea sinucide, căci avea revolverul încărcat atunci cînd i s'a comunicat, că va fi deținut. — El n'a recurs la acest act de desnădejde, pentrucă știa, că nu apasă asupra lui răspunderea nici unei fapte rele.

Spune, că soțul ei nu este ambițios, căci atunci cînd era primejdie să n'aibă întreaga cauziune, voia să demisioneze din armată pentru a se putea însura.

Despre mersul lui la Viena spune, că ea l-a rugat și a și sosit direct fără a întârzia prin oraș.

Cuțiuțele le-a cumpărat pentru a i face ei ne-cessaire, iar bulinele pentru a da căinelei medicament.

Hofrichter n'avea speranța să ajungă în statul major. El era mulțumit, că obținuse o avansare în rang de doi ani.

În orice caz ar fi avansat ușor de oarece cunoștea vre-o șapte limbi străine.

În o scrisoare primită dela el din temniță li spune, să rămână liniștită, de oarece el e nevinovat. Li dă grijă de furi, de haine, și-i vorbește într'un stil foarte afectuos și fără nici o temere.

Din acestea »Arb. Ztg.« conchide, că vina este departe de a fi dovedită Deplâng pe Hofrichter care zice, că a căzut în mâinile închiiziției militare, fără nici o siguranță de o justiție dreaptă.

S'a dovedit, că ordonanța, care a voit să cumpere cynkalin nu este a lui Hofrichter. Se fac cercetări, pentru a se afla a cui a fost.

— **Necrolog.** Primim cu mult regret următorul anunț funebrel: Jălnicii și nemăngăiații: Elena Ion Bănescu cu copiii Ionel, Georgică, Mărioara și Florica, Sevasta Handoca, Lucia și Lt. Comandor G. Lăpușneanu, Niculae Bănescu, Familia Ion G. Bănescu, Alexandrina Micșunescu, Paulina Sculi, Familia Dr. Gh. Sculi, Jean Sculi, Alexandru Sculi au nemărginita durere a vă face cunoscut cruda pierdere a iubitului lor. Ioan Bănescu fost Magistrat, fost Revizor Școlar al Dobrogei, fost Director al Școlaei Normale, fost Profesor și Director al gimnaziului »Mircea Cel Bătrîn« din Costanța, fost Primar al orașului Costanța, actual Consilier Comunal, Avocat, Comandor al Coroanei României, medaliat cu răsplata muncii pentru învățămînt Cl. I; încetat din viață după o scurtă și grea suferință în dimineața zilei de 14 Noemvre 1909, ora 3 și va roagă să binevoiți a asista la serviciul funebru, care va avea loc Dămîneacă 15 a. c., orele 2 p. m. în biserica Catedrală, de unde Cortegiul va porni la Cimitir.

Moartea regretatului Bănescu ni-a surprins foarte dureros și desigur va fi primită cu asemenea regrete, de toți căli l-au cunoscut dela noi. Pe vremea expoziției era primar în Costanța. Toate grupetele noastre de excursioniști, cari au fost la expoziție, s'au dus și la Costanța. El li-a primit pe toate cu multă dragoste, primăria, pe care o conducea li-a dat banchet și fiecare dintre excursioniști a dus cele mai încântătoare impresii din Costanța. Îndeosebi li-a obligat pe toți amabilitatea excesivă a lui Ioan Bănescu.

Anunțul funebrel, ne anunță acum laconic că a murit după scurte suferințe. Om relativ înalt tînr, e mare păcat că s'a dus așa de curînd un om de inimă și de bine.

Trimitem întristatei familii expresia sincerilor noastre condoleanțe.

— **Un truc al electricianilor.** Electricianii din Paris s'au folosit de un truc ingenios, pentru a li-se mări lefurile. Aseară s'a dat la opera din Paris — după cum ne telegrafiază corespondentul nostru — piesa lui Gounod, Faust, în onoarea regelui portughez Manuel. Înainte de începerea reprezentației s'a prezentat înaintea directorului secretarul sindicatului electricianilor, care a cerut mărirea salariilor pentru lucrători dela teatru, contrar va întrerupe lumina electrică. Directorul a încheiat imediat un contract, mărind salariile. Reprezentația a avut astfel loc cu puțină întârziere.

Nu se știe însă dacă le-a reușit trucul, deoarece ziarele de azi susțin, că contractul nu are valoare, din moment ce a fost extorcat prin amenințare.

— **Ilustrate.** Firma comercială din loc N. Onițiu (strada Măcelarilor, casa »Albinei«) a pus în vânzare riște ilustrate foarte frumoase, scoase în ediție proprie, reprezentînd mausoleul și bustul lui Șaguna din Râșinari. Se vinde cu 6 fileri bucată, iar revanzătorii primesc reducere de preț. Sîntem convinși, că ilustratele acestea, trei la număr, vor forma o plăcută suveniră pentru toți acela, cari au participat la sărbările centenare din luna trecută, ținute în Râșinari, ori au auzit sau citit despre ele.

x Cea mai bună și mai practică metodă de spălat, care după cea mai puțină osteneală dă rezultatele cele mai bune: Muiatul albiturilor. În apa de muiat (să se ia numai cât să fie acoperite albiturile) să se pună apă extract de spălat »Erauonlob«, ca la mestecare să spumeze tare. Spălătul de mine-zi se face mai bine cu săpunul »Schicht«. Înainte de fierbere să se limpezească albiturile în apă caldă, apoi în rece. În apa pentru fier să se pună amăsurat și citva săpun »Schicht« sau din extractul »Frauenlob«. Este foarte conștient apoi muiarea de mai multe ori în apă curată, până să iasă toată necurăția prin săpunul »Schicht« și apa de muiat să rămână curată.

— Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă. Toatele de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în *Kolozsvár*.

x Spiritul Hungaria este cel mai probat spirit contra reumei. Prețul 1 cor. Balsamul contra degerăturii face se înceteze chiar și degerătura cea mai învechită. Prețul 1 cor.

Se află de vânzare exclusiv la: Drogueria »Angyal« a lui *Fekete Mihály* în *Murás-Osorheiu* — *Marosvásárhely*.

Cronică culturală.

Reprezentare teatrală și concert în *Recița-română*. Ni se scrie:

»Reuniunea de cântări și muzică a plugarilor români din *Recița-română*, în seara sf. Arhangheli Mihail și Gavril a jucat drama populară: »Grănicerul« de I. Velovan și ne-a cântat spre desfătarea noastră a tuturor, o seamă de cântece românești.

În piesa dlui I. Velovan vedem pe grănicerii dinastiei, patrioți și cinstiți.

Rolul principal al lui Afilon, l-a susținut d. G. Chermelcu, cu un joc natural și bine studiat. C. Tizmonariu în rolul lui Crăciun și A. Fărcășescu în rolul lui Rusălin, au fost la înălțime. Tot asemenea și dd. Gh. Dobre jucând pe Sinesie, P. Cărăbaș pe Petru, fratele lui Afilon și St. Liuba pe Rista. Dna A. Frățilă a jucat pe Săfta ireproșabil. Jocul și glasul argintiu al d-șoarei M. Chermelcu în rolul Semericii a fost admirat. Și în sfârșit Crina: d-ra I. Diaconoviciu, Talia: d-ra M. Tămaș, Icoana: d-ra M. Fărcășescu și Stana: d-ra A. Mărilă s-au achitat cu mult efect de rolurile lor și au fost mult aplaudate.

După reprezentație s-au cântat 3 piese corale cu precizie și multă rutină. Puține coruri dispun de voci atât de sonore și disciplinate ca al recitenților. Păcat, că din corul acesta lipsesc mulți feciori din comună, prin înregimentarea căror ar dispune de puteri neîntrecute. Cântările au fost îndelung aplaudate.

După concert s'a început o horă animată în frunte cu învățătoarea R. Mărilă în splendid costum național. Apoi lumea românească înălțată în joc a petrecut până în albul zilei.

Venitul total a fost 346 cor., venitul curat: 153 cor. Au suprasolvit: D. Arnold Halmágyi, notar comunal, 6 cor. 80 fil., d. Costa Pătășan, primar 40 fil.

La succesul acesta, a contribuit mult președintele Reuniunii d. M. Mercea, un însuflețit sprijinitor al tuturor cauzelor românești. Dirigentul Reuniunii e dascălul satului I. Mărilă, care o conduce spre fala comunei.

D. P.

Audiție muzicală și declamatorie în *Sasca-montană*. Ziua de 8 Noemvrie v., ziua sf. Arhangheli Mihail și Gavril, a fost o zi de bucurie pentru comuna noastră, *Sasca-montană*. Reuniunea de cântări din loc ne-a înveselit din nou cu un concert împreună cu declamații, care s'a dat în seara acestei sărbători. S-au cântat următoarele piese: *Motto*, *Marșul lui Tudor*, cor de bărbați; *Era noaptea cor de Dima*; *Suspinul bețivului de Vidu*, — care foarte au fost aplaudate de publicul asistent.

D. Ilie Păulescu a declamat poezia »Orfani«, de Gh. Simu, cu deplin succes, iar d. Ioan Șelariu a predat monologul lui Alexandru »Baba Anghelușă«, întrecând toate așteptările și stărnind foarte mult haz.

După producție a urmat joc până în zori. Venitul curat e destinat pentru pictarea bisericii gr. or. române din loc. *Gheorghe Nicola*, ocnar.

Economie.

Odăjdii românești. Atât în școala industrială susținută de Reuniunea femeilor române din Sibiu, cât și în atelierul susținut în Orăștie, de Reuniunea femeilor române din Deva, se lucrează între altele lucruri frumoase și odăjdii, aplicând și la aceste numai motive originale românești. Astfel de odăjdii — scr'e »Munca« — se lucrează și în Blaj. Este timpul suprem să găsim căile și mijloacele pentru introducerea pretutindeni a acestor ornate trainice, frumoase, și cu motive de artă românească, emancipându-ne de supt tutela industriei străine, deocamdată măcar în ce privește odăjdile.

Plata grânelor din Aradul nou.

30 Noemvrie 1909.

Iarna care s'a așezat deplin e foarte priincioasă sămănăturilor.

Afacerile târgului de bucate au început de nou să stagneze.

S'a vândut azi:

grâu 1000 mm.	13.80 — 14. —
orz 100 mm.	9.10 — 9.20
ovăz 100 mm.	7.10 — 7.20
secară 100 mm.	6.80 — 6.90
păpușoi 80 mm.	5.50 — 5.60

Prețurile sunt socolite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 30 Noemvrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Oriu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95 — 30 K. — fil.
Din comitatul Albei — —	28 » 80 — 29 » 80 «
De Pesta — — — — —	28 » 90 — 29 » 90 «
Bănățanesc — — — — —	28 » 95 — 29 » 90 «
De Bacica — — — — —	28 » 60 — 29 » 80 «
Secară de calitate I. — —	19 » 75 — 20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55 — 19 » 65 «
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75 — 14 » 95 «
Ovăz de calitate I. — — —	15 » 70 — 16 » — «
Ovăz de calitate a II. — —	15 » 40 — 15 » 60 «
Cucuruz — — — — —	14 » 80 — 15 » — «

BIBLIOGRAFII.

Anunțăm cu plăcere apariția vol. I. de *Critice* al dlui E. Lovinescu. Cuprinsul volumului e: M. Eminescu, Caragiale, M. Sadoveanu, O. Goga, D. Anghel, St. O. Iosif, E. Lovinescu, Em. Gârleanu, S. Minulescu, I. A. Brătescu Voinești, I. A. Bassarabescu, Vasile Pop, Elena Farago, Fantazii asupra criticii și literaturii etc. Toate aceste articole n'au fost publicate în celelalte volume de critică a dlui E. Lovinescu.

Volumul tipărit luxos de casa Sococ. București, are 320 p. și costă 3 lei.

Schița monografică a Sălagiului, lucrarea premiată de Asociațiune a dlor dr. Dionisie Stoica și Ioan P. Lazar, se află de vânzare în librăria »Tribunii«. Prețul 4 cor.

Poșta Redacției.

Dela Paltini. Din lipsă de spațiu o putem da numai sumar.

Poșta administrației.

Teodor Simoc. Am primit 2 cor. abonament până la 15 Ianuarie 1910.

Grigore Țiple, Jod. Nu datorezi nimic pe anul 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Wurulinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Întreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în

Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul
atelier de
reparaturi
din Lugoj.

Întreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

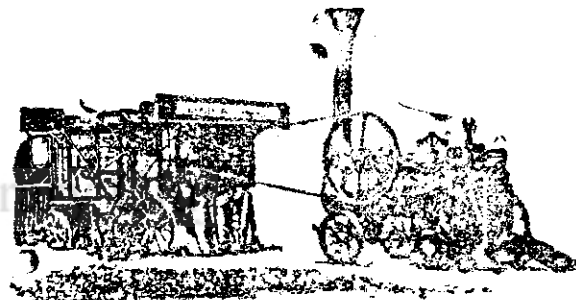
Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

DEBRECZENI LAJOS

reparator de mașini

Oradea-mare — Nagyvárad

— Kolozsvár-ut 29/43. —

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare mănate cu aburi, gaz, petrol, benzin, oleu brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de plată favorabile.

Alexandru Văleanu

magazin de mânuși, de bandaje și de pantofărie ortopedică.

Sighetul-Maramureșului.

(Marmaros - sziget).

Plata principală (Főter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești.

Preservative femeiești, Ciorapi de gumă, suspenzoare, bandaje, mânuși, bandaje »Diana«, — irigatoare.

Execut după comandă medicală, ghete orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure. — roase. —

INȘTIINȚARE!

Săpunul Schicht este veritabil, numai fiind provăzut cu numele:

Schicht.

: și cu marca cerbul :

Oltoiori de struguri

expediară,
garantând de soi
viță americană

netedă și cu rădăcină, precum și în diferite soiuri recunoscute de trănice asortiment bogat;

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 16. sz. (Nagyküküllő megye).

== Pofili și cereți prețuri curente ilustrate! ==

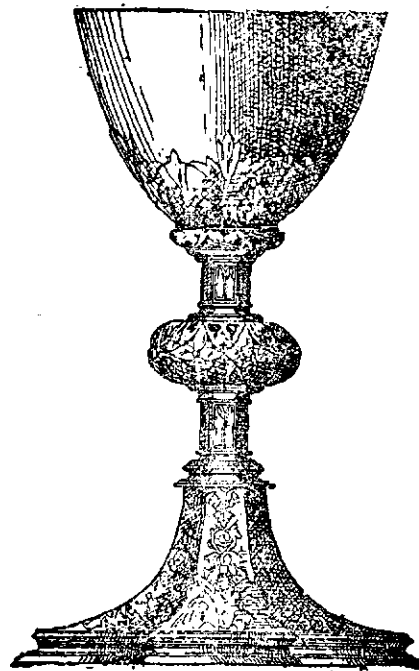
Din prețul curent se pot cere seriuri de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informații dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Fondat la 1879.

Telefon 107-14.

Rittner János

fabricator de articole bisericesti din aur
— argint și din tot felul de metale. —

Recomandă în atențunea onor. preoșimi *monumentalele sale obiecte bisericesti originale și în stil curat* precum și auritura și argintătura executată prin foc și nefalsificată. Auritură prin foc — foc dola 21 cor. în sus. —

Fabrica:

Budapesta IX., Lónyay-utca 23.

La dorință escurgem la fața locului.

Catalog mare și ilustrat trimitem gratis și franco.

Fondată în 1885.

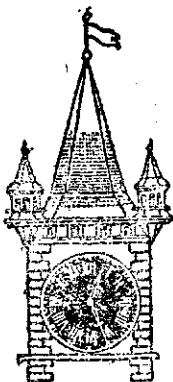
Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta

Budapesta IV., str. Bátya nr. 22.

— Právália: V., strada Váci nr. 57. —

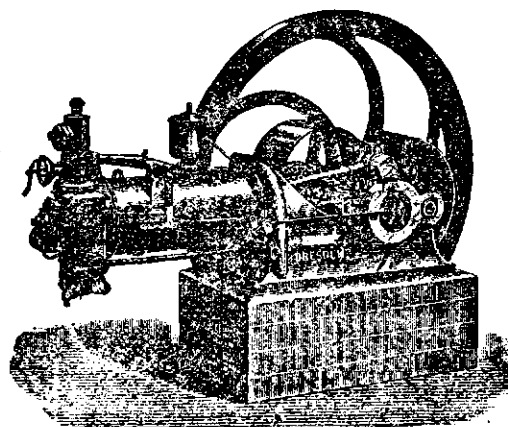
Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani **clasornice de turn, școli, castele și cazarme,** primește de asemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

© © Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. © ©

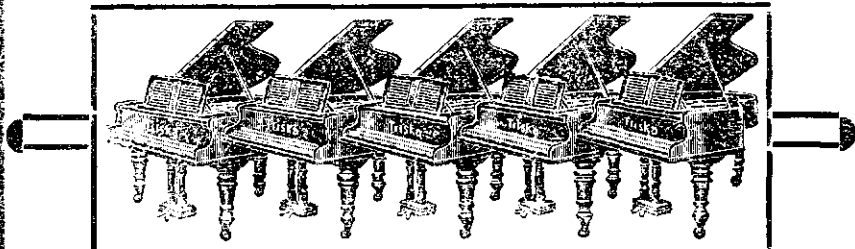
Recomandă motoare mănate cu ulei brut, benzină și cu gaz de prima calitate, precum și orice articole tehnice uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mori pentru măcinat. — Atelier de reparații propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și franco.

TRISKA J.

Primul depozit de plane — din tot Ardealul —

Cluj — Kolozsvár, Sétátér-utca Nr. 10.

Recomandă planurile și pianinele sale provenite din fabricile celebre din țară și străinătate, precum și **atelierul său de reparat** instalat din nou, în care pianurile vechi și stricate să repară repede, prompt și ieftin cu mijloace moderne. — PLANURI CU CHIRII IEFTINE.

Sănătate!

Putere!

Fac cunoscut onor. public, că în atelierul meu pregătesc renumitul

aparat galvanic-electric.

Acest aparat se folosește cu succes la: reumă, slăbire corporală, boale de nervi și de stomac, neuralgie.

Prețul unui aparat complet laolaltă cu cingătoare electrică și modul de întreținere **55 cor.** Se garantează că este cel mai bun fabricat. Cu explicații și informații servește

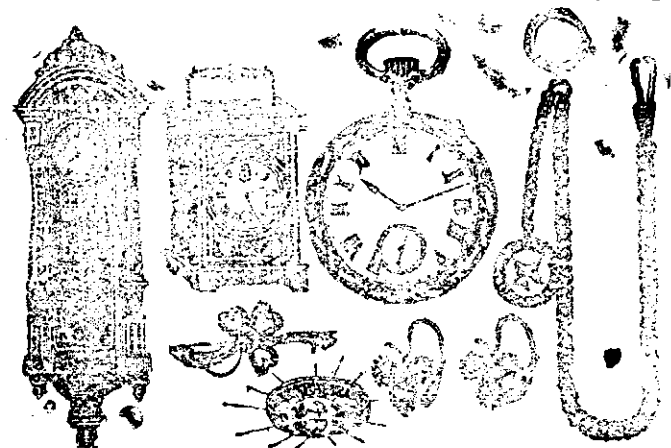
H. Süßmann

orologier și reparator de aparate electrice contra slăbirei corporale. —

Sibiu (Nagyszeben) Reisnergasse Nr. 27.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de orologe de buzunar și de părete și orologe deșteptătoare, precum și articlii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de brânșă aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

Primul institut sudungar de auritură artistică a lui E. I. SPANG

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— iconostasuri, altare —
amvoane, jertfelnicuri, —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — brânșă aceasta. — — —

COLOREAZĂ ȘI CUREȚEȘTE VARGA și NAGY

în ORADEA-MARE—NAGYVARAD.

Colorează și curețește tot felul de vestimente preoțești, bărbățești, de dame, blouse de mătasă, costume de batist, draperii la ferestre, și mantale de piele. Dantele și panglici de mătasă după modele dorite.

In caz de doliu, orice vestmânt în mod excepțional se colorează negru.

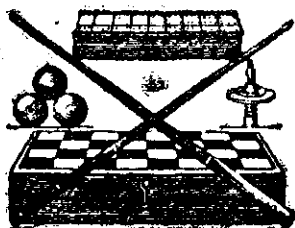
Depozitul nostru e în Nagyvárad, Szt.-János u. 48.
Întreprinderea: Fekete sas palota, pasagă 26.

Weisz Géza

fabrică de daci pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde
Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum” și păjnuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

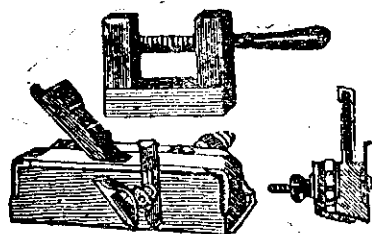

In atențiunea fabricilor de lemnărie:

Recomand

instrumente

din cel mai bun material necesar

sare pentru măsar, sculptor de lemn și dogar, cu prețuri mod. după desemn.

Nagy Mihály

fabrică de instrumente

Szabadka

Therezia-ter.

Telefon 149 și 227.

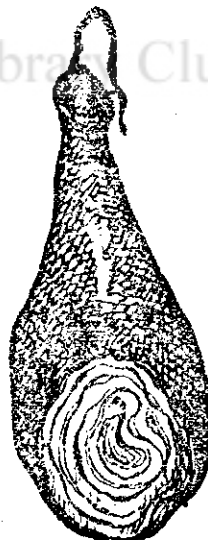
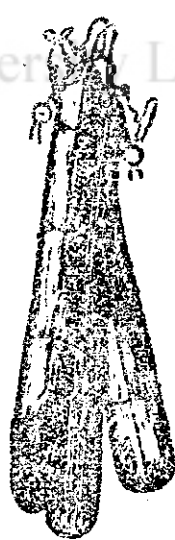
Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczky din Cluj

aduc la cunoștință că cârnăria veche de 40 ani, au mărit-o și au provăzut-o cu instalație electrică. Recomandă specialitățile de prima calitate de

cârnaț din Cluj, slănină și articlii de cârnărie,

precum: slănină fină (Kaiserfleisch), slănină cu piș, cârnaț, carmanadiă, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă

cârtaș de Cluj și sângerile; specialități de cârtaș și cârnați, pastete, și rânză de porc umplută, slănină pentru muncitori în cantitate peste 25 kg.; în fine untură curată de porc topită în vase.

La comande mari și prețuri mari.

Expediere cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic.

Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim bucuros. — Adresa:

FRATII LASZLOCKY fabrică de cârnărie - Cluj - Kolozsvár.

ROTH JÓZSEF

măstru de sculptură în piatră,

— Segesvár, Seilergasse —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,

din diferită marmoră, granit, syenit, labrador și piatră tare de arină, etc.

cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în brânșă mea. Schițe și preliminare de spese stau fr. la dispoziție.

Reiniger A.S.

vânzare de lemne

Arad, Maros-u.

vis-à-vis de palatul justiției.

Telefon Nr. 109.

Telefon Nr. 109.

Recomandă

lemne de foc

despicate și întregi, **calitatea I-ă**, uscate, măsurate bine, cu prețuri foarte ieftine. ●

La fiecare stângini de lemne se dă gratuit și o legătură de așchii.

Vitárius Sándor

mălestru de mână-șeril și bandage în

Debrecen, Szent Anna-utca 1.

Recomandă în atențiunea dlor m. dici și a onor. public prăvălia sa provăzută cu tot felul de **bandage artificiale**. — Ține în magazin **cârje** mecanice, picioare și mâni artificiale, bandage pentru hernie și pânțec, cari sunt mai bune și mai corespunzătoare timpului prezent. — Toate în

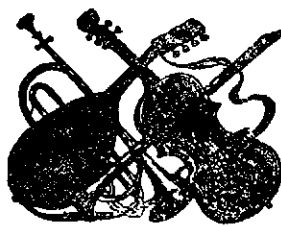
propria manufactură. O experiență câștigată pe terenul Ortopediei în primele fabrici speciale ca cele din Frankfurt, Hamburg, Bruxelles, Viena și Bera, mă pun în plăcută poziție, ca pe on. mușterii, să-i pot servi și la cele mai gin. așe și complicate ordine și pretenziuni medicale. **Mănuși**, și tot felul de instrumente din piele și cauciuc pentru îngrijirea bolnavilor, din cea mai bună calitate, și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Specialități de gumă veritabile americane și franceze „Grizelda”, „Salome” „Kleopatra”. Pessarii. Toate acestea, plățibile și în mărci, se expediază sub cea mai strictă discrețiune cu prețuri ieftine.

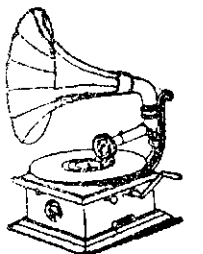
Babós Béla

fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyseben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țiteri, clarinete, harmonice, și tofelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de Gramofoane în diferite mărimi, precum și Scala-Record. Mare asortiment de plăci pentru gramofoane cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparațiile se execută artistic și cât se poate de prompt.

DROGUERIE ȘI MARE PRAVALIE DE PARFUMERII.

VOJTEK ȘI WEISZ IN ARAD

RECOMANDA IN ATENȚIUNEA ON. PUBLIC DEPOZITUL LOR CEL MAI BINE ASORTAT.

FONDAT ÎN ANUL 1890.

Alifii pentru față,
Pudre pentru dame,
Cosmetici pentru mâni,
Apă de colonii,
Parfumuri pentru odăi.
Tot felul de Săpunuri,
din țară și străinătate.
Creme pentru înfrumusețare.
Praful, Perii, și Apă
pentru dinți.

TEA

calitatea cea mai fină
și cea mai ieftină. ■

RUM

cea mai renumită
■ calitate. ■

PARFUMURI

Cele mai noi
engleze și franceze în sticle originale și
măsurate.

Făină nutritivă:

NESTLÉ,
KUFKE,
TEINHARDT,
pentru copii,
totdeauna proaspătă.

Pr a f de presărat,
pentru copii.

CREMA-BABY.

Rugăm pe onoratul public românesc, ca ședula primită dela casa noastră să o pună în oare-care cutie de bani în scopuri de binefacere.